Į LAISVĘ

Nr. 207 (368) KAINA 5 Pf.

KAUNO DIENRAŠTIS

1942. IX. 5. Šeštadienis

Puolami Stalingrado vakarinės miesto dalies priemiesčiai

Vokiečių ir rumunų kariuomenė persikėlė per Kerčės sąsiaurį. Volgoje nuskandinta daug laivų. Atmušti tolesni sovietų puolimai prie Kalugos, Medyno ir Rževo. Sunaikinti 83 priešo tankai. Egipte numušti 25 priešo lėktuvai.

VYRIAUSIOJI FIURERIO BŪSTINĖ. IX. 4. Vyriausioji ginkluotųjų pajėgų vadovybė praneša:

Vokiečių ir rumunų kariuomenė rugsėjo 1 d., bendradarbiaudama su karo laivyno ir oro pajėgų junginiais,

iš Krimo persikėlė per Kerčės sąsiaurį, nepaisydama atkaklaus priešo pasipriešinimo, pralaužė priešo pakrančių gynyba ir, greitai pasistūmėdama, vakar sudarė ryšį su iš rytų puolančia rumunų kariuomene.

Tebevyksta kovos su Tamanės pusiasalyje esančiomis priešo jėgomis. Į šiaurės vakarus nuo Novorosijsko užimtos kitos įtvirtintos aukštumų pozicijos.

Vokiečių greitlaiviai, nors ir buvo blogas oras, puolė priešo laivų susisiekimą Juodosios jūros rytinėje dalyje ir nuskandino tris laivus, 8.500 tonų talpos, jų tarpe vieną tanklaivį. Tuo būdu vokiečių antvandeninės pajėgos nuo Kaukazo ofenzyvos pradžios sunaikino 35.400 tonų talpos priešo prekybinių laivų.

Stalingrado puolimas vakar galėjo būti pastūmėtas iki vakarinės dalies priemiesčių.

Į šiaurę nuo Stalingrado prie Volgos esančios kariuomenės dalys iki šiol nuskandino tris kanonierinius laivus, du monitorus, šešis krovininius laivus, taip pat daug mažesnių laivų.

Į pietvakarius nuo Kalugos ir į šiaurės vakarus nuo Medyno vėl buvo atmušti stiprių priešo pajėgų puolimai. Taip pat Rževo srityje nepavyko pakartotini stiprių priešo pajėgų puolimai. Šiose kovose priešas neteko 83 tankų.

Per vieną priešo oro puolimą, nukreiptą į vieną vokiečių aerodromą viduriniame fronto ruože, iš 37 puolusiųjų lėktuvų 24 buvo numušti, o likusieji priversti pasukti atgal.

Į pietus nuo Ilmenio ežero buvo atmušti keli vietinio pobūdžio sovietų puolimai. Į pietus nuo Ladogos ežero ir Leningrado apsupimo fronte taip pat nepavyko keli priešo puolimai. Per vieną bandymą persikelti per Nevą iš 28 priešo valčių 20 buvo sunaikintos.

Egipte vyksta vietinės reikšmės kovos. Vokiečių ir italų oro pajėgų puolimai buvo nukreipti į priešo kariuomenės, autovežimių telkinius, aerodromus ir tiekimo susisiekimą. Oro kovose buvo numušti 25 priešo lėktuvai.

Vakar naktį viršum Vokiečių įlankos buvo numušti du britų lėktuvai. Lengvieji vokiečių kovos lėktuvai vakar savo bombomis pataikė į pramonės ir susisiekimo įrengimus Anglijos pietiniame pakraštyje.

Vyr. leitenantas Marseille, vienos naikintuvų eskadros eskadrilės vadas, rugsėjo 2 d. Egipto fronte pasiekė savo 125-ją pergalę ore, praėjusios dienos oro kovose įveikdamas 16 britų lakūnų.

Vėl dideli bolševikų šarvuočių nuostoliai

Sėkmingos gynimosi kovos viduriniame Rytų fronto ruože

BERLIN. IX. 4. Ryšium su sėkmingomis gynimosi kovomis viduriniame Rytų fronto ruože vyriausioji ginkluotųjų pajėgų vadovybė praneša šitokių smulkesnių žinių:

Bolševikai, remiami stiprių šarvuočių jėgų ir tuo pat metu panaudodami mūšio lakūnus, srityje į pietvakarius nuo Kalugos mėgino prasilaužti į pagrindinę kovos liniją. Mūsų pėstininkai, šarvuočių remiami, per priešpuolį kelias valandas trukusiose kovose nubloškė žymiai pranašesnius bolševikus ir visame ruože atgavo pagrindinę kovos liniją.

Per šias aštrias kovas viena Silezijos šarvuočių divizija per kelias valandas atmušė dviejų bolševikų šaulių divizijų ir dviejų šarvuočių brigadų puolimą. Per trumpą laiką ši šarvuočių divizija sunaikino 91 priešo tanką. Tuo būdu abiejų puolančiųjų priešo šarvuočių brigadų tankai buvo beveik visiškai sunaikinti. Prie šio laimėjimo ypač prisidėjo priešakinėje linijoje panaudoti motorizuoti šauliai ir šarvuočių grenadieriai, kurie po naikinamų miško kovų su kruvinais nuostoliais atmušė priešo puolimus.

Kitame ruože laiku buvo suprasti priešo pasirengimai pulti ir rytui brėkštant sėkmingai buvo nugalėti sutelkta ugnimi ir sėkmingais oro pajėgų puolimais. Tuo būdu priešo puolamoji jėga vėl buvo palaužta, dar jam nespėjus pradėti puolimo.

Rževo srityje priešas keliomis šarvuočių brigadomis, remiamomis oro pajėgų, zenitinės artilerijos ir mūšio lakūnų, vienoje vietoje taip pat mėgino pulti. Mūsų kariuomenė, remiama stiprių oro pajėgų junginių, didvyriška gynimosi ugnimi atmušė visus puolimus su žymiais nuostoliais priešui. Tik šiame ruože bolševikai neteko 83 tankų.

Tame pat fronto ruože priešas mėgino atlikti kelis nesėkmingus paskirus puolimus, kurie visi buvo su kruvinais nuostoliais atmušti. Per šias kovas priešas neteko dar 26 tankų. Oro pajėgos viena po kitos einančiomis bangomis rėmė sėkmingas kariuomenės kovas ir padarė bolševikams didelių nuostolių žmonėmis ir medžiagomis.

Ginantis nuo priešo puolimų, ypač daug prisidėjo žemės kovoje panaudoti zenitinės artilerijos daliniai. Kartu su skraidančiais junginiais jie ketvirtadienį sunaikino 74 priešo tankus. Vokiečių kovos smingamųjų kovos lėktuvų bombos sunaikino šešias priešo baterijas ir dešimt patrankų. Tuo būdu lemiamos kovos ruože buvo žymiai susilpninta bolševikų artilerijos ugnis.

Gšatsko kovos srityje vokiečių kovos ir smingamieji kovos lėktuvai įsikišo į kovas žemėje ir išsklaidė priešo jėgų grupes, kariuomenės parengties pozicijas ir šarvuočių telkinius. Vokiečių naikintuvai gausiose atkakliose oro kovose numušė 29 priešo lėktuvus, patys neturėdami jokių nuostolių. Zenitinės artilerijos baterijos numušė dar šešis priešo lėktuvus.

Churchillis davė Stalinui pažadą dar šiais metais sudaryti antrąjį frontą

ŽENEVA. IX. 4. Jungtinių Valstybių savaitraštis „Time" straipsnyje antrašte „Antrasis frontas" rašo: „Po sovietų užsienių reikalų komisaro apsilankymo Londone gegužės ir birželio mėn. britų užsienių reikalų ministerija ir Baltieji Rūmai pareiškė: „Pasiektas visiškas nuomonių sutapimas ryšium su skubiu uždaviniu dar 1942 m. Europoje sudaryti antrąjį frontą". Birželio 18 d. Molotovas šį bendrą komunikatą pacitavo aukščiausioje Sovietų Sąjungos taryboje, dar pridurdamas, jog šis pareiškimas esąs didžiausios reikšmės Sovietų Sąjungos tautoms, nes antrojo fronto sudarymas Europoje vokiečių armijoms Rytų fronte paruoštų „nepakeliamų sunkumų". Birželio 27 d. Churchilis ir Rooseveltas Vašingtone pareiškė: „Būsimosios operacijos, kurias mes aptarėme savo Vašingtono konferencijoje ir su mūsų kariniais patarėjais, vokiečių karines pajėgas nukreips nuo puolamųjų veiksmų Rusijoje". Liepos mėn. oficialiame sovietų komunikate apie sovietų kariuomenės vadovybės posėdį pareiškiama: „Komisaras perskaitė santarvininkų nutarimą 1942 m. sudaryti antrąjį frontą Europoje". Tai įrodo, kad Sovietų Sąjungai 1942 m. buvo pažadėtas antrasis frontas".

Churchillis ir Rooseveltas, kaip iš viso to matyti, davė šį pažadą ne dėl nemilitarinio optimizmo, bet daugiau jų kariniams patarėjams pageidaujant.

„Vokiečių gynimosi pozicijos sovietams yra per stiprios"

Liddell Hartas blaiviai žiūri į sovietų puolimus prie Rževo

ŽENEVA. IX. 4. Londono laikraštyje „Daily Mail" žinomas anglų karo komentatorius Liddell Hartas rašo apie beviltiškus sovietų antpuolius prie Rževo. Jis, tarp kitko, rašo, jog dabar šių sovietų puolimų pažanga jokiu būdu nesanti tokia, kad galėtų pateisinti bet kuriuos pažymėtinus lūkesčius. Vokiečių gynimosi pozicijos sovietams pasirodžiusios per stiprios, jie negalėjo nei jų įlaužti, nei vokiečių priversti sutraukti pastiprinimų iš kovos dėl Stalingrado ruožo ar iš Kaukazo. Esą racionalu galvoti, kad per šias operacijas prie Rževo sovietų nuostoliai yra toli gražu aukštesni, negu priešo. Taip pat jie jokiu būdu nesutinką su tuo, kas buvo pasiekta. Nuolatiniai frontiniai įtvirtintų priešo pozicijų puolimai apsimoką tik tada, kai pasiekiamas prasilaužimas. Bet apie sovietų operacijas prie Rževo tai nesa galima pasakyti.

Vokiečių kovos lėktuvai bombardavo 3 Anglijos miestus

Smarkiai sužalotas pasirengęs išvykti traukinys ir prekiniai traukiniai. Pataikyta į ūkinius įrengimus ir namų blokus

BERLIN. IX. 4. Kaip vyriausioji kariuomenės vadovybė praneša, lengvieji vokiečių kovos lėktuvai ketvirtadienį priešpiet prasiveržė pro zenitinės ugnies užtvarą į vieną Anglijos pietinio pajūrio miestą ir iš žemai numetė stambaus kalibro bombų į to miesto karo ūkio įrengimus. Sugriauta daug pastatų. Tuo pačiu laiku vokiečių kovos lėktuvai bombardavo geležinkelių įrengimus viename mieste, esančiame į šiaurės vakarus nuo Dorchesterio. Iš nedidelio aukščio buvo apmėtyta bombomis ir smarkiai sužalota vienas pasirengęs išvykti traukinys ir keli stovėję prekiniai traukiniai. Kiti vokiečių aviacijos puolimai buvo nukreipti į vieną pajūrio miestą, esantį netoli Torquay. Daugelyje pastatų blokų, pataikius bomboms, buvo padaryta didelių sunaikinimų.

JAV vyriausybė vis dar slepia mūšių prie Salomonų salų faktus

Japonų vyriausybės kalbėtojo pareiškimas užsienių spaudai

TOKIO. IX. 4. Mūšiuose prie Salomonų salų Amerikos jaunimas buvęs paaukotas ant partijos kampanijos altoriaus, pareiškė japonų vyriausybės kalbėtojas šios dienos užsienių spaudos konferencijoje. Lengvatikė Amerikos viešoji nuomonė, žinoma, dar turėsianti palaukti iki lapkričio rinkimų Jungtinėse Valstybėse, kol bus paskelbti tikslūs abiejų mūšių rezultatai. Tarpais oficialios Amerikos įstaigos paskelbia, kad Amerikos kariuomenė esanti išlaipinta kai kuriose Salomonų grupės salose ir vykstą vietinio pobūdžio susirėmimai Naujojoje Gvinejoje. Tais sumetimais, kad nenorima duoti informacijų priešui. Amerikos vyriausybė nepraneša savo tautai faktų, kurie paskelbti ne tik Japonijos, bet ir kitose „santarvininkų" sostinėse, kaip Londone, Canberroje ir t. t. Informuoti Jungtinių Valstybių sluoksniai, savaime suprantama, žino tiesą apie nuskandinimą jų vertingų 35 laivų ir t. t., bet nuo tautos vis dar slepia, siekdami viešąją nuomonę nenukreipti prieš valstybės vadovybę.

BERLIN. IX. 4. Japonų aviacijos ofensyva prieš Šiaurės Australiją vykdoma toliau su nemažėjančiu smarkumu. Ketvirtadienį japonų aviacijos eskadrilės vėl puolė Townsvillės, Cairnso, Port Darwino, Wyndhamo ir Port Hedlando uostų miestus, padarydamos didelės žalos uostų įrengimams ir kariniams įrengimams.

Italų tolimo skridimo lėktuvai bombardavo Haifos naftos valyklą

ROMA. IX. 4. Italijos kariuomenės vadovybė penktadienį paskelbė tokį komunikatą:

Vyriausioji kariuomenės vadovybė praneša:

Egipte tankų susirėmimai pasibaigė mūsų naudai. Priešas neteko kelių tankų. Buvo paimta į nelaisvę daugybė naujazelandų.

Ašies valstybių aviacija smarkiai puolė britų kariuomenės dalinių ir vežimų telkinius. Vienas priešo žvalgybos dalinys netikėtu puolimu buvo sunaikintas. Per atkaklias kautynes italų bei vokiečių naikintojai numušė 25 lėktuvus.

Vienas mūsų tolimo skridimo lėktuvų dalinys bombardavo Haifos naftos valyklų sritį, kur sukelta daug gaisrų ir pataikyta į vieną prekinį traukinį. Visi lėktuvai grįžo į savo bazes.

ANGLAI ŠAUDO Į GYVENTOJUS. — 25 ŽMONĖS UŽMUŠTI

ROMA. IX. 4. Laikraštis „Popolo di Roma" iš Ankaros praneša, kad Kaire buvo surengtos didesnės demonstracijos prieš britus. Vėl buvę suimta žmonių. Miniai akmenimis apmėtant anglų sunkvežimį, tie pradėjo šaudyti.

25 žmonės buvo užmušti ir daug buvo sužeista.

Toliau pranešama, kad policija į savo priežiūrą paėmė kelis Egipto karališkosios akademijos narius, nes jie įtariami palaiką ryšius su ašies valstybėmis.

PARYŽIUS. Paryžiaus gatvėse šiomis dienomis pasirodė pirmas burvežimis. Juo Rue Royal važiavo dvi mergaitės ir vienas jaunuolis. Vežimas gali važiuoti 30 km greičiu, turi pedalius. F rė

ŠANCHAJUS. Keturi japonų daliniai nelauktai puolė naujai sudarytą 13-ją Čungkingo diviziją Hupeno pietryčiuose. Čungkingo kariuomenė kruvinose kovose neteko 3.500 užmuštųjų ir žymių kiekių karo medžiagų.

Hindu Mahasabha reikalauja tuoj paskelbti Indijos nepriklausomybę

STOCKHOLMAS. IX. 4. Hindu Mahasabha, kurios darbo komitetas tuoj pareikalavo paskelbti Indijos nepriklausomybę, kaip Reuteris iš New Delhio praneša, šį reikalavimą pakartojo viename laiške visų indų partijų vadams. Ji prašo kitas partijas pareikšti savo nuomonę dėl dabartinio chaoso pašalinimo Indijoje ir pareiškia, jog Indija nebegalinti tenkintis užtikrinimu, kad ji po karo gausianti nepriklausomybę.

AIRIŲ RESPUBLIKONŲ PARTIJOS NARIAI SUIMTI IŠ LOVŲ

STOCKHOLMAS. IX. 4. „Stockholms Tidningen" pranešimu iš Londono, Šiaurės Airijos policija pradėjo didžiausią visų laikų airių respublikonų partijos narių medžioklę. Ketvirtadienio rytą 5 val. Belfasto policija suėmė visą eilę airių respublikonų partijos narių iš lovų ir padarė kratas. Medžioklė buvo siekiama trijų tikslų: 1) surasti tariamus airių respublikonų partijos (Ira) ginklų išteklius, 2) rasti jau dabar padalytus ginklus, 3) sukliudyti špionažą Vokietijos naudai, kurį tariamai varę Ira nariai.

160 „EAGLE" ĮGULOS NARIŲ ŽUVO

STOCKHOLMAS. Britų admiralitetas penktadienį paskelbė, kad, skęstant lėktuvnešiui „Eagle" prie Maltos, iš viso žuvo 160 įgulos narių.

Sportas

Sporlas šiandien ir ryl

Šiandien, šeštadienį, 15.30 val. pradedamas futbolo turnyras Perkūno metinėms atžymėti. Žaidžia Perkūnas — Kovas, 17.30 val. susitinka antroji pora Vilniaus Šarūnas — Kauno DSG (Deutsche Sport Gemeinschaft). Be to, valstybiniam stadione 16 val. pradedamos daugiakovų ir estafečių pirmenybės. Programoj: penkiakovė, švedų estafetė (vyrams) ir trikovė (moterims).

Sekmadienį 10 val. tęsiamas futbolo turnyras. Žaidžia šeštadienį pralaimėjusios vienuolikės dėl 3-čios vietos; 12 val. bus krepšinio rungtynės Perkūnas — Vilniaus Šarūnas (moterys); 16 val. įvyks futbolo turnyro baigminis žaidimas; 18 val. žais krepšinį Perkūnas — Vilniaus Šarūnas (vyrai); taip pat 15 val. bus tęsiamos lengvatlečių varžybos. Programoje: 4x100 m. olimpinė estafetė (vyrams) ir 4x100 m (moterims).

FUTBOLO TEISĖJŲ SUSIRINKIMAS

Antradienį, rugsėjo 8 d., 18 val. Kūno Kultūros Rūmuose bus futbolo teisėjų susirinkimas. Dalyvauja visi futbolo teisėjai.

SPORTAS PROVINCIJOJ

— Vilkavišky buvo draugiškos futbolo rungtynės tarp Kauno LGSF ir vietos Sudavijos. Laimėjo kauniečiai 4:2.

SPORTAS UŽSIENY

— Oslo teniso klubas surengė Norvegijos teniso pirmenybes. Dalyvavo 45 žaidikai ir žaidikės. Vyrų vieneto laimėjo Helgeesenas, baigmėje įveikęs Brekkę 6:4, 4:6, 6:2 ir moterų vieneto meistere tapo Christensenė, laimėjusi prieš Buhsę 6:3, 3:6, 6:3.

— Šiandien Genuoj pradedamos tarpvalstybinės plaukymo rungtynės Italija — Vokietija.

— Italijos moterų plaukymo pirmenybėse Modenoj Bertiuzzi 100 m nugara praplaukė per 1:25,2 min. (naujas Italijos rekordas). Kitos pasekmės: 100 m l. st. Fickė 1:11,8 min., 400 m l. st. Grugnola 6:12,2 min., 200 m krūtine Rigoni 3:29,9 min., 4x100 m l. st. Fiume ekipa 5:22,8 min.

Estijos sporto reikalai

(Mūsų sporto bendradarbio)

Sporto atžvilgiu per bolševikmetį daugiausia nukentėjo estai. Jų patirti nuostoliai yra žymiai didesni, nei latvių ar lietuvių. Daugis pačių gerųjų lengvatlečių, futbolininkų, krepšininkų ir boksininkų bei sunkumų kilnotojų buvo išvežti ar vietoj nužudyti. Jų netekimas dar šiandien, praėjusius vieneriems metams, stipriai jaučiamas.

Nežiūrint į didelius nuostolius, estų sportinis gyvenimas vėl pradeda atkusti. Ypatingai dėkingai pasireiškia jaunosios pajėgos, tiesa, ne visose srityse spėjusios susilyginti su anksčiau įprastais pasisekimais. Vis dėlto sportinio gyvenimo atkūrimo darbas vykdomas kiek galima plačiau ir jau dabar galima pasidžiaugti gražiomis pasekmėmis, kurios duoda vilčių artimiausiai ateičiai.

Pirmieji sukruto futbolininkai, susiorganizavę tik įžengus vokiečių kariuomenei, su kurios vienuolikėmis sužaidė eilę draugiškų rungtynių. Šiemet sąlygos sportiniam gyvenimui žymia palankesnės ir todėl buvo galima pravesti Estijos pirmenybes. Pirmenybėse dalyvauja penkios vienuolikės. Paskutinėse rungtynėse Estonia laimėjo prieš Narvos SK 2:1 (0:1) ir Pernavo Tervis sužaidė lygiomis su Tartu Prefektūros komanda — 3:3 (1:1). Draugiškose rungtynėse Talino Sport nugalėjo vietos vokiečių jūrininkų komandą 3:1 (3:1).

Pirmenybės eina į pabaigą. Dabartiniu metu lentelės padėtis: 1. Pernavo Tervis 4 rngt., 5 tšk., 14:10 įvarčių, 2. Narvos SK 4 rngt., 4 tšk., 9:8 įv., 3. Tartu Prefektūra 3 rngt., 3 tšk., 7:6 įv., 4. Estonia 2 rngt., 2 tšk., 4:5 įv., 5. RSK 3 rngt., 2 tšk., 6:11 įv.

Liepos mėn. pradžioje pradėta žaisti rankinį. Žaidimas susilaukė didelio dėmesio. Viena stipriųjų rankinio ekipų yra Estonia, neseniai nugalėjusi RSK 11:4 (7:1).

Gražiai pasireiškia jaunieji estų lengvatlečiai, apie kurių pasekmes jau esame rašę. Dabar buvo pravestos paskirų apskričių pirmenybės. Laimėjo Pernavo apskritis, pralenkusi Taliną ir Wicką. Geriausios pasekmės: 100 m Ivanovas 11,6 sek., 400 m Veetousme 51,5 sek., 110 m kliūtinė Palango 16,0 sek., į tolį Linnaskiwi 6,75 m, diskas Linnaste 40,65 m, ietis Vares 55,87 m, rutulys Toomla 14,03 m, kūjis Linnaste 47,31 m.

Plaukikai vis pasigenda geriausio Pabaltijų Roolaidu, kurio neteko per bolševikmetį. Tuo tarpu jaunosios pajėgos vis gerėja ir jau dabartinės pasekmės nėra blogos. Šiais metais geriausias pasekmes pasiekė: 100 m l. st. Velneris 1:10,0 min., Vresnevskis ir Lembergas 1:10,2 min., 400 m l. st. Arusoo 5:56,2 min., 1500 m l. st. Arusoo 24:49,3 min., 100 m nugara Tamre 1:22,0 min., 100 m krūtine Kanguras 1:22,5 min., 200 m krūtine Liibergas 2:55,7 min. Pažymėtina pastaroji Liibergo pasekmė, geriausioji iš visų kitų ir, be to, naujas Estijos rekordas. Moterų gr. 100 m l. st. Neumane praplaukė per 1:26,6 min. ir 100 m krūtine Lenzius parodė laiką 1:34,1 min.

Šią vasarą labai aktyvūs Estijos tenisininkai, nugalėję latvių reprezentantus 10:6 ir įdomiai sukovoję vietos pirmenybėse. Apie tenisininkų pasisekimus jau buvo informuota.

Be to, birželio 7 d. Taline vėl atnaujintos tradicinės arklių lenktynės, kurios vyksta kiekvieną sekmadienį. Dviratininkai surengė lenktynes aplink Taliną. Žiemą žada aktyviai pasireikšti boksininkai, sunkumų kilnotojai ir imtininkai, turėję gražių pergalių ne tik Pabalty, bet ir tolesnėse tarptautinėse arenose bei eilėje olimpiadų. Jau praeitą žiemą sunkieji atlečiai, nors ir kukliai, praktikavo savo mėgiamą šaką, o šiais metais numatoma eilė susitikimų su latviais.

Estų šachmatininkus vykusiai reprezentuoja didmeisteris Keresas, dabar važinėjąs po tarptautinius Europos turnyrus, kur surenka gražių laimėjimų. Su susidomėjimu laukiama Kereso pasirodymo Europos pirmenybėse Muenchene.

Apžvelgiant šios vasaros Estijos sportinį gyvenimą, tenka pabrėšti, kad nesitenkinama tarpusavio varžybomis, bet aktyviai bendraujama su įvairių šakų latvių sportininkais. Veik kiekvieną sekmadienį vieni vyksta pas kitus ir draugiškoj dvasioj išbando savo pajėgas. Iki šiol šią vasarą estai su latviais ne kartą rungėsi futbole, lengvojoj atletikoj ir tenise. Be to, dažnas svečias Rygoj yra šachmatininkas Keresas, ne kartą žaidęs pavieniui prieš stipriąsias vietos pajėgas ar davęs simultanus. Tuo būdu, ilgus metus puoselėti draugiški estų — latvių sportiniai santykiai dabar vėl nukrypo į normalias vėžes, kas stiprina abiejų tautų draugiškumą ir tuo pačiu duoda akstiną sportiniai tobulėti.

Ryga, 1942. VIII. 30.

K. Čk

Kauno radijas

SEKMADIENIS, IX. 6

5.00 Vokiečių kariams RP; 6.15 Uosto koncertas iš Hamburgo RP; 6.45 Karo ir polit. įvykių apžvalga; 7.00 Žinios vokiečių k. RP; po jų Uosto koncertas; 8.00 Ukininkams; 8.15 Šeimininkėms; 8.30 Iš Vilniaus — Rytinis koncertas. Groja Priešgaisrinės Aps. orkestras, vad. J. Siniaus; 9.00 Poezijos ir muzikos val. RP; 10.00 Žinios vokiečių k. RP; 10.15 Pamaldos iš Arkikatedros Bazilikos; 11.30 Tėvynės garsai. „Lietuva — mūs motulė". 12.00 Varpų muzika iš Karo muziejaus; 12.05 Žinios lietuvių k.; 12.15 Pl. muzika; 12.30 Žinios vokiečių k. RP; 12.45 Liaudies koncertas RP; 13.00 Karo ir polit. įvyklų apžvalga; 13.15 Liaudies koncertas (tęs.) RP; 14.00 Žinios vokiečių k. RP; 14.15 Sekančios savaitės radijo programos apžvalga; 14.20 Jaunimui „Paslaptinga pilis". Vaidinimas pagal V. Pietarį; 15.00 Kariuomenės vadovybės pranešimo diktavimas DS; 15.30 Dainos ir šokiai (pl.); 16.00 Pramoginis koncertas RP; 16.45 Žinios ir sporto naujienos L. k.; 17.00 Žinios vokiečių k. RP; 17.15 Pramoginis koncertas RP; 18.00 Iš Vilniaus — Poetas prie mikrafono K. Inčiūra; 18.10 Iš Vilnjaus — Sekmadienio popiečio koncertas (pl.); 19.00 Pranešimai iš fronto RP; 19.15 Valanda lietuvių kariams; 20.00 Žinios vokiečių k. RP; 20.15 „Įvairios melodijos". Dal. mažasis orkestras, vad. J. Lechavičius, mandolinų sekstetas, vad. A. Jakaitis; 21.00 Žinios lietuvių k. 21.15 „Įvairios melodijos" (tęsinys); 22.00 Žinios vokiečių k. RP; 22.15 Iš Vilniaus — „Taip nuskambėjo sekmadienis"; 24.00 Žinios vokiečių k. RP; po žinių — programos pabaiga.

PIRMADIENIS, IX. 7

5.00 Vokiečių kariams RP; 6.15 Malda, dienos mintys. Rytinė muzika (pl.); 6.45 Karo ir polit. įvykių apžvalga; 7.00 Žinios vokiečių k. RP; 7.15 Mankšta; 7.30 Rytinis koncertas RP; 9.00 Žinios vokiečių k. RP; 9.10 — 11.30 **pertrauka;** 11.30 Iš Vilniaus — Pramoginis koncertas. Dal. mandolinų orkestras, vad. Vl. Ščepanskis ir solistai: M. Sobolevska (mezzo — sopranas), J. Katinis (tenorius); 12.00 Varpų muzika iš Karo muziejaus; 12.05 Iš Vilniaus — Pramoginis koncertas (tęsinys); 12.30 Žinios vokiečių k. RP; 12.45 Iš Vilniaus — Pramoginis koncertas (tęsinys); 13.00 Karo ir polit. įvykių apžvalga; 13.15 Vidudienio koncertas RP; 14.00 Žinios vokiečių k. RP; 14.15 Vidudienio koncertas RP; 15.00 Kariuomenės vadovybės pranešimo diktavimas DS; 15.30 — 16.00 **pertrauka;** 16.00 Popietinis koncertas. Dal. mažasis orkestras, vad. J. Lechavičius, solistai — B. Grincevičiūtė, Z. Survila ir P. Četkauskas (akord. ir pl.); 16.45 Karo ir polit. įvykių apžvalga; 17.00 Žinios vokiečių k. RP; 17.15 — Popietinis koncertas (tęsinys); 18.00 Vl. Vijeikis: Tėvynės idilijos dailininkas Kazys Šimonis; 18.15 Laiko įvykiai (fizinis auklėjimas); 18.45 Žinios lietuvių k.; 19.00 Karo temomis RP; 19.15 Pranešimai iš fronto RP; 19.30 Benjamino Gigli įdainavimai (pl.); 20.00 Žinios vokiečių k. RP; 20.15 Iš Vilniaus — „Mėlynojo pirmadienio" koncertas; 21.00 Žinios lietuvių k.; 21.15 Iš Vilniaus — „Mėlynojo pirmadienio" koncertas (tęsinys); 22.00 Žinios vokiečių k. RP; 22.15 Pramoginė ir šokių muzika (pl.); 24.00 Žinios vokiečių k. RP; po žinių — programos pabaiga.

KOKIU BŪDU ŪKININKAI GALI ĮSIGYTI ŽIEMKENČIŲ JAVŲ SĖKLOS

Šį rudenį žiemkenčių javų sėkla platinama mainais į pramoninius grūdus. Ūkiai, kurie neturi savo tinkamos rugių ar kviečių sėklos, gali jos išsikeisti kooperatyvų sandėliuose į rugių, kviečių, avižų ar miežių grūdus. Keičiant sėklą į rugius ar kviečius, pristatyti į kooperatyvą mainais rugiai ar kviečiai įvertinami pagal jų kokybę superkamąja grūdų kaina. Už mainų operacijos atlikimą ūkininkas kooperatyvui sumoka pinigais 10% sėklos vertės komisą.

Ūkiai, kurie į duoninius grūdus sėklos išsikeisti negali, su apskrities agronomo leidimu žiemkenčių sėklos, pagal nustatytas keitimo taisykles, gali keistis į avižas arba miežius.

Pagaliau tie ūkiai, kurie dėl kokių nors priežasčių mainais nė į duoninius, nė į pašarinius grūdus žiemkenčių javų sėklos įsigyti negali, Kreislandwirtschaftsführerio leidimu, gali jos pirktis iš kooperatyvo sandėlių už pinigus.

Veislinė žiemkenčių javų sėkla taip pat platinama mainais į duoninius grūdus.

Gerb. koncertmeisteriui
STASIUI GEŠTAUTUI
dėl jo motinos mirties reiškiame giliausią užuojautą.
Kauno Radiofono Mažasis Orkestras

Savo collegą ir buvusį klasės draugą
stud. PETRĄ BRIZGĮ,
jo motutei mirus, nuoširdžiai užjaučia
P. Garšva, P. Kisielius, J. Kučinskas, A. Markūnas, V. Rimšelis, J. Reinys, J. Vaičaitis, A. Vaičiulis

Motinai
MARIJONAI BRIZGIENEI
mirus, J. E. vyskupui Vincui, Magdalenai, Marijonai, Albinai, Antanui, Simanui, Juozui ir Petrui Brizgiams nuoširdžiai užjaučia
Peta ir Petras Baniai

Mielą draugą
BALĮ GEŠTAUTĄ
skausmo valandoje, dėl motulės mirties, nuoširdžiai užjaučia ir kartu liūdi
Aukštesn. Technikos M-los 1942 m. laidos architektūros kurso seniūnas ir draugai

Tėvui **Andziuliui** ir vienuoliams marijonams, palydėjusiems tragiškai žuvusį mums brangų
JONĄ ALEŠKEVIČIŲ
į amžino poilsio vietą, ponui Rittmeister'iui **Ville**, daug mums šioje nelaimėje padėjusiam, p. p. **Žukui, Blauzdžiūnui, Lankeliui** ir visiems bendradarbiams bei draugams, dalyvavusiems a. a. Jono laidotuvėse, o taip pat visiems, pareiškusiems mums užuojautos, reiškiame nuoširdžią padėką.
Našlė žmona, tėvai ir giminės

1942 M. RUGPIŪČIO 19 D.

Potvarkis

dėl javų kainų gamintojams

Pasiremdamas Reicho Ministerio Okupuotoms Rytų Sritims 1942 m. vasario 21 d. potvarkio dėl teisės nustatymo okupuotose Rytų srityse 2 § (VBl. RMOst. 11 psl.), nustatau:

1 §

1) Nustatomos šios javų kainos gamintojams:

rugiai	9,50	RM už 100 kg
kviečiai	11,30	„ „ „ „
miežiai	9,40	„ „ „ „
avižos	9,40	„ „ „ „
grikiai	12,40	„ „ „ „

Kainos suprantamos su pristatymu į geležinkelio stotį arba į supirkimo punkto sandėlį.

2) Kainos už pašarinių javų mišinius ir už maišytus javus, susidedančius iš vasarinių javų ir ankštinių, apskaičiuojamos iš nustatytų kainų atitinkamoms javų rūšims pagal mišinio santykį.

2 §

1) Kainos taikomos sveikai prekei vidutiniškos, krašte įprastos kokybės su leistinomis duoninių javų daugiausia 2%, pašarinių — 3% ir grikių — 5% priemaišomis.

2) Vidutinis natūralus svoris nustatomas toks:

rugiams	nuo 68	iki 70	kg	viename	hl
kviečiams	„ 73	„ 75	„	„	„
miežiams	„ 58	„ 60	„	„	„
avižoms	„ 44	„ 46	„	„	„
grikiams	„ 55	„ 58	„	„	„

3 §

1) Už menkesnės kokybės prekę pagal natūralų svorį kaina sumažinama šitokiu būdu:

Natūralus svoris hl	už 100 kg
rugiai	
67 iki 67,9 kg	— 0,10 RM
66 „ 66,9 „	— 0,20 „
64 „ 65,9 „	— 0,40 „
mažiau kaip 64 kg, už kiekvieną kg arba jo dalį	— 0,10 RM,
Kviečiai	
72 iki 72,9 kg	— 0,20 RM
70 „ 71,9 „	— 0,30 „
68 „ 69,9 „	— 0,50 „
mažiau kaip 68 kg, už kiekvieną kg arba jo dalį	— 0,15 RM,
miežiai	
mažiau kaip 58 kg, už kiekvieną kg arba jo dalį	— 0,05 RM,
avižos	
mažiau kaip 44 kg, už kiekvieną kg arba jo dalį	— 0,05 RM.

2) Jeigu javai turi ypatingų trūkumų (blogas kvapas, daug priemaišų, kūlėtį ir t.t.), kaina atitinkamai toliau sumažinama.

3 Visi kainos sumažinimai ir jų pateisinimai turi būti pažymėti javų pristatymo pažymėjime.

4 §

1) Jeigu natūralių ar džiovinimo būdu pasiektas aukštesnis natūralus javų svoris, tai priskaičiuojamas šitoks kokybės priedas:

Natūralus svoris hl	už 100 kg
rugiai	
70,1 iki 71 kg	— 0,20 RM
71,1 „ 72 „	— 0,50 „
72,1 „ 73 „	— 0,70 „
73,1 „ 74 „	— 0,90 „
74,1 ir daugiau	— 1,00 „
Kviečiai	
75,1 iki 76 kg	— 0,20 RM
76,1 „ 77 „	— 0,50 „
77,1 „ 78 „	— 0,70 „
78,1 „ 80 „	— 0,90 „
80,1 ir daugiau	— 1,00 „
miežiai	
60,1 iki 62 kg	— 0,20 MR
62,1 „ 64 „	— 0,30 „
64,1 „ 66 „	— 0,40 „
66,1 „ 68 „	— 0,60 „
68,1 „ 70 „	— 0,70 „
70,1 ir daugiau	— 0,80 „
avižos	
46,1 iki 47 kg	— 0,20 RM
47,1 „ 48 „	— 0,30 „
48,1 „ 49 „	— 0,40 „
49,1 „ 50 „	— 0,50 „
50,1 „ 51 „	— 0,60 „
51,1 ir daugiau	— 0,70 „
grikiai	
58,1 iki 60 kg	— 0,20 RM
60,1 „ 62 „	— 0,40 „
62,1 „ 64 „	— 0,60 „
64,1 ir daugiau	— 0,80 „

2) Mišiniams kainos padidinimas ir sumažinimas dėl natūralaus svorio skirtumų nepriskaitomas.

5 §

1) Miežiams ir avižoms pramonės reikalams (pramoniniams javams) ir bravoriniams miežiams priskaičiuojamas dar 1,00 RM priedas už 100 kg.

2) Pramoniniai javai ir bravoriniai miežiai turi būti sveikos kokybės ir neturėti nereikalingo kvapo. Natūralus svoris miežių turi būti mažiausiai 67 kg/hl, avižų — 48 kg/hl, priemaišos neturi prašokti 2%.

6 §

Šis potvarkis taikomas Estijos, Latvijos ir Lietuvos generalinėms sritims.

7 §

Šis potvarkis įsigalioja 1942 m. rugpiūčio 20 d. Tuo pat metu nustoja galios 1941 m. rugsėjo 12 d. potvarkio Nr. 1 skyrius I javai (VBl. RKO 8 psl.).

Ryga, 1942 m. rugpiūčio 19 d.

Der Reichskommissar für das Ostland

Visiems, užjautusiems mus ir palydėjusiems mūsų brangią
EVELINĄ - LAIMUTĘ
amžinam poilsiui, nuoširdžiai dėkojam.
Baublių šeima

Choristą
PETRĄ BRIZGĮ,
mirus jo motinai, užjaučia
V. D. U. Studentų bažnytinis choras

Coll.
PETRĄ BRIZGĮ
liūdesio valandoje nuoširdžiai užjaučiame.
Buvę korporantai

Lietūkio Sekretoriato tarnautojai
p-lei **VANDAI GEŠTAUTAITEI**
dėl motinos mirties nuoširdžiai užuojautą reiškia
Lietūkio Direkcija ir bendradarbiai

LITERATŪROS BARAI

Etnografija mokyklose

Lietuvių etnografinės kultūros tyrimo darbe ligi šiol padaryta gana daug. Jei pradžioje, tuojau po Didžiojo karo, turėta tik maži Dailės Draugijos ar Kauno Miesto Muziejaus etnografiniai rinkiniai, tai dabar galime džiaugtis centriniais Kauno bei Vilniaus ir įvairiais kitais provincijos muziejais su gausia etnografine medžiaga. Pradėtas Tėviškės Muziejaus organizavimas. Suformuota kultūros Paminklų Apsaugos Įstaiga. Turime kraštotyrinį „Gimtojo Krašto" žurnalą. Pasirodė V. D. Kultūros Muziejaus Metraštis. Visa tai rodo, kad mestas šūkis „pažinti lietuviškąjį kaimą, lietuviško kaimo kultūrą" rado atgarsį. Tą pradėtą etnografinės medžiagos rinkimo bei tyrimo darbą dabartinės gyvenimo sąlygos ne tik kad verčia nepamesti, bet dar su didesne meile ir pasiryžimu tęsti ir ugdyti. Juk ši etnografinė medžiaga daug padės pajusti tuos grynai mūsiškus kultūros savitumus, nustatyti kultūrines įtakas, apspręsti mūsojo charakterio ir tipo bruožus, kurie susidarė veikiami teritorijos, istorijos ir kraujo momentu.

Tą meilę mūsų tautos etnografinei kultūrai reikia pradėti ugdyti nuo mažens per mokyklas. Jau pradžios mokyklose per kraštotyros pamokas galima ryškiau iškelti kilnojamųjų ir nekilnojamųjų etnografinių paminklų vertę. Tie mokiniai, kurie daugiau jokių mokyklų nelankys, bus nors paviršutiniškai supažindinti su tuo, kas ypačiai saugotina ir globotina nuo sunykimo. Toks mokinys vėliau likęs ūkio šeimininku, atsimins, kad mokytojas ypač kreipė jo dėmesį į rinkimą ir saugojimą paprastų liaudies kultūros paminklų, kurie ūkininkų dažnai nebenaudojami, bet kurie turi tam tikros reikšmės mokslui.

Gimnazijose šis moksleivių supažindinimas su etnografija turėtų būti žymiai gilesnis. Čia etnografinės medžiagos aiškinimui galima būtų suteikti istorinį etnografijos pagrindą. Vasaros darbus mokiniams galima būtų duoti surinkti medžiagą apie vienokios ar kitokios rūšies etnografinius paminklus, pvz., padaryti įvairių darbų eigos bei įvairių papročių aprašus; rinkti etnografinius eksponatus arba net surašyti bei aprašyti būdingus etnografinius paminklus. Vyresniųjų klasių mokiniai galėtų atlikti įvairių kaimo statybos pavyzdžių planus bei kitokius ne taip labai sudėtingus brėžinius. Šie planai ir brėžiniai, gal būt, ir neturės didelės mokslinės vertės, bet juos galima bus naudoti kaip surašomąją paminklų medžiagą.

Šis supažindinimas su etnografine medžiaga labai aktualus aukštosiose ir specialiosiose mokyklose. Žmonės, baigę šias mokyklas, sudarys juk mūsų inteligentiją ir nuo jų vienokio ar kitokio etnografinės medžiagos vertinimo priklausys jos tinkamo rinkimo bei apsaugos reikalai ir net pats tyrinėjimas. Pagaliau kraštotyrininkų pareikalavimas taip pat didelis. Mūsų muziejai, smarkiai gausėjant jų etnografiniams rinkiniams, reikalauja vis daugiau ir daugiau žmonių, mylinčių šį darbą ir sugebančių jį dirbti.

Su etnografine medžiaga, su jos rinkimu ir ypač etnografinių paminklų inventorizacija turi būti supažindinti kitų fakultetų, pvz., statybos fakulteto, studentai ir kitų aukštųjų ir aukštesniųjų mokyklų, pvz., technikos mokyklų, kultūrtechnikos mokyklos, amatų mokyklų, Dailės Akademijos ir Instituto, Žemės Ūkio Akademijos klausytojai. Daugelis iš šių klausytojų iš dalies ir savo tiesioginiame darbe yra susieti su matavimais ir brėžiniais, pvz., technikai ir inžinieriai. **Galima būtų išugdyti iš jų puikius etnografinių kilnojamųjų ir nekilnojamųjų paminklų inventorizatorius.**

Jei norime, yra ir pavyzdžių. — Latvijoje architektūros fakultetas savo studentus vasaros metu įpareigodavo inventorizuoti etnografinius paminklus. Visą šią studentų inventorizacinę medžiagą fakultetas išleisdavo atskirais leidiniais „Materiali par Latvijas būvniecibu". Tą patį galima padaryti ir Lietuvoje. Studentai, kaip praktikos darbus arba už atitinkamą atlygimimą Kultūros Paminklų Apsaugos Įstaigai galėtų inventorizuoti etnografinius paminklus. Tą patį tenka pasakyti ir apie Dailės Akademijos ir Instituto klausytojus. Tokia inventorizacinė medžiaga būtų brangus mokslinis turtas lietuvių etnografijai tirti.

Ypač svarbu supažindinti su etnografija mūsų mokytojų seminarijų ir instituto klausytojus, nes turėdami tikslesnio etnografinės medžiagos supratimo pagrindą, galės perduoti pilnesnes etnografines žinias savo mokiniams. Be to, pradėjus rinkti archyvinę ir eksponatinę etnografinę medžiagą įvairių anketų būdu, mokytojai tame darbe ypač daug galėtų padėti. Įtraukus į šį darbą mokinius, mokytojų prižiūrimus, susidarytų pakankamai dideli etnografinės medžiagos rinkėjų kadrai. Reikia tik domėjimosi, gerų norų ir šiek tiek pastangų.

KL. ČERBULĖNAS

RUDOLF G. BINDING

(75 m. nuo jo gimimo sukakties proga)

Rugpiūčio 13 d. visoj vokiečių spaudoj plačiai nuskambėjo šio vieno populiariausių vokiečių rašytojo vardas. Tai yra suprantama, žinant kaip tampriai jo gyvenimas buvo susijęs su visos pokarinės Vokietijos gyvenimu. Bindingo asmeny šių dienų jaunuomenė matė ne tik žodžio menininką ir antikinės senovės garbintoją, riterišką moterų ir žirgų poetą, bet vyrišką ir atkaklų kovotoją, kurio vienintelis šūkis buvo: „būti žmogum ir būti vokiečiu".

Gimęs 1867 m. rugpiūčio 13 d. Bazely, drauge su tėvu, garsiu teisės žinovu, vaikystėje keliavęs iš miesto į miestą, pagaliau Frankfurte prie Maino praleidžią savo jaunystę ir, tėvo pavyzdžiu, studijuoja teisę. Bet vėliau matome jį kavalerijos karininko uniforma. Tačiau, jo paties žodžiais, jame amžinai glūdėjo kažkoks nesuprantamas troškimas. Ir štai, būdamas jau keturiasdešimt metų, savo kelionės Graikijoje metu, ties Praksitelio Hermesu R. Binding gimsta antrą kartą, gimsta kaip kūrėjas. „Viskas, ką aš iki šiol buvau išgyvenęs, atgimė many ir prašosi gyventi..." Ties Hermeso statula jis suprato tikrojo grožio amžiną modernumą ir tapo karštas jo garbintojas. Vėliau apie tikrąjį meną jis parašo šiuos įsidėmėtinus žodžius: „Kiekvienas didelis menas yra drąsus ir paprastas. Bet tai, kas yra paprasčiausia, yra drauge ir sunkiausia". Pradžioje jo kūryba yra individualistinė. Bet jis nebuvo vienas tų atsiskyrėlių, kurie klaidžioja debesyse ir žvaigždėse, bet godžiai ieškojo gyvenimo šiapus, kur jam buvo „amžinas jėgos rytojus".

Bindingo veikalai nėra gausūs, bet žodžio maestriškumu ir kalbos turtingumu jis yra pasiekęs klasiko lygmens. Pirmasis jo veikalas, pasirodęs 1909 m., buvo **„Laiko legendos"**, kur rašytojas, dar alsuojąs Graikijos antikinio pasaulio svaiguliu, dainuoja apie „meilę ir mirtį". 1911 m. pasirodo jo novelių rinkinys „Smuikas", kur autorius formos atžvilgiu rodo didį subrendimo laipsnį. 1914 m Binding vyksta į frontą, iš kurio grįžta perpratęs, išgyvenęs jį, bet nepalūžęs. Tik dabar jis išmoko dalykus vertinti pagal naują mastą. 1925 m. pasirodo jo „Iš karo", o fronto išgyvenimai taip pat išsiliejo ir lyriniu pavidalu knygoje „Išdidumas ir liūdesys", o ypač svarus yra šiuo metu pasirodęs jo biografinis kūrinys „Išgyventas gyvenimas". Tuo pat laiku pasirodo ir kitas eilėraščių rinkinys — „Prabudimas".

Tėvynės reikalai vis daugiau tapo jo reikalu. Jis vis daugiau ima manyti, kad laisvė nėra nei palaidumas, nei liberalizmas, ir kad ką nors didelio tegali sukurti tik visa visuomenė, o ne pavieniai individai. Jis tampa ne tik pasakotoju, vaizduotoju, bet ir savo idėjų propagatorium. 1928 m. pasirodo jo „Šūkiai ir kalbos", o 1933 m., atėjus nacionalsocializmui prie valstybės vairo, jis išleidžia savo „Vieno vokiečio atsakymą pasauliui", kuriame stengiasi atsakyti į Romain Rollando puolimus.

Kad Bindingo kūrybos vaizdas būtų pilnesnis, reikia paminėti dar „Jojimo nurodymus mylimajai" ir „Arklių rojų", kuriuose Bindingas pasirodo kaip aistringas arklių mylėtojas, savo veikaluose apdainavęs Rytų Prūsijos trakėnus ir, galima sakyt, sukūręs ištisą arklio kultą. „Ant tūkstančių arklių nugarų aš išmokau kantrybės, išmokau niekad nepasiduoti ir neapsileisti..."

Minėtinos jo novelės „Mes reikalaujame atiduoti Reimsą", „Ginklo draugai", „Nemirtingumas", „Pasiaukojimo kelias", o taip pat legendos „Celestina", „Šv. Jurgio pavaduotojas" ir kt., kuriose jo stilius ir žodžio jėga pasiekia aukščiausią jo kūrybos laipsnį. Jis pats savo kūrybą lygina su skulptoriaus menu, ir, reikia pripažinti, turi tiesos.

1935 m. jis dar išleido „Didžiojo karo anekdotus", o po jo 1938 m. rugpiūčio mėn. staigios mirties pasirodė dar „Perlai ir kitos apysakos".

Ypač vertinami jo „Pašnekesiai veidrody" ir „Išgyventas gyvenimas", kurie yra didis vokiečių kūrybos lobis ir ano meto vokiečių kultūros istorinis paminklas. Jaunuomenė sėmėsi ir ilgai dar semsis iš jo, kaip rašytojo ir disciplinuoto žmogaus, pavyzdį, kaip reikia mylėti laisvę ir savo tėvynę: „Kaip savo tėvynės sūnus, tu privalai dėl jos ir laisvės mokėti gyventi ir mirti. Bet tik tada tu būsi jos tikras sūnus, kai pakelsi ją iki savo tikėjimo ir sąžinės aukštumo. Tu privalai išmokti suprasti, kad kas tavo tėvynę garbina, tave garbina, tas, kas tėvynei tarnauja, tau tarnauja, kas jai kenkia, tau kenkia, kas jai reikalinga, tau reikalinga, kuo ji didžiuojasi, ir tu galėsi didžiuotis. Šie žodžiai tebūnie tau didingiausi apie laisvę ir tėvynę. Tavo tėvynė negali būti vergijoj. Tik laisvas būdamas, tu gali dainuoti savo krašto ir savo dainių sukurtas dainas".

Lietuviai kompozitoriai Kauno radiofono programoje

Lietuva yra labai muzikalus kraštas. Ji davė daugelį kompozitorių, ir didelis liaudies dainų lobis apdainuoja šio krašto grožį, jo žmonių vargus ir džiaugsmus. Ši muzika yra giliai įsišaknijusi liaudyje. Visiems Lietuvos kompozitoriams liaudies dainos vaidina lemiamą vaidmenį, net ir tuose veikaluose, kurie, atrodo, maža ką su liaudies dainomis turi bendro.

Turtingą kūrybą reikalinga palaikyti. Gražiausias meno veikalas nieko nereiškia, jei jis guli kur nors rašomojo stalo stalčiuje niekeno nepaisomas. Tiesa, nemaža veikalų publika jau žino, tačiau daugelis lietuvių kompozitorių veikalų dar laukia viešumos. O jau žinomus lietuvių kompozitorių veikalus tenka dažniau kartoti!

Krašto radijas Kaunas yra pasiryžęs arčiau supažindinti radijo klausytojus su lietuvių kompozitorių kūriniais. Be daugelio radijo valandėlių, per kurias žinomi solistai supažindina ir jau seniau supažindino publiką su dabarties kūryba, radiofonas dabar nuo rugsėjo 20 d. įveda naują valandėlę, per kurią kas 14 dienų bus duodami vieno kurio lietuvių kompozitoriaus veikalai. Valandėlės laikas 18.10—19.00 val., tad per tą laiką pilnai bus galima pateikti kurio nors kompozitoriaus veikalų pavyzdžius.

Toms valandėlėms bus skiriami geriausi solistai ir chorai. Rugsėjo 20 d. 18.10 — 19.00 val. įvyks pirmoji tokia valandėlė. Ji paskirta Juozui Gruodžiui, seniausiajam šiandien gyvenančių lietuviškų garso menininkų. Spalio 4 d. bus Stasys Šimkus, iš kurio kūrinių Radiofonas pateiks mažiau žinomus, būtent, šalia chorų, taip pat fortepijono muziką ir solo dainas. Nors dar tikslios ilės ir pilno sąrašo nenustatyta, — toliau bus duodami Vlado Jakūbėno, Kazimiero Viktoro Banaičio ir Juozo Tallat Kelpšos veikalai.

Per šias valandėles bus, aišku, taip pat patiekta ir abiejų mirusiųjų meistrių — Mykolo Kostanto Čiurlionio ir Jurgio Karnavičiaus kūrybos. Čiurlionies kompozicijų yra dar daug nežinomų. Gal būt, taip pat pavyks pateikti kurį nors jo pirmųjų veikalų. Ne visi taip pat žino, kad operų „Gražina" ir „Radvila Perkūnas" kūrėjas Jurgis Karnavičius yra parašęs eilę gražiausių styginių kvartetų, romansų, chorų ir solo dainų. Šie turtai taip pat numatomi ištraukti iš užmiršties.

Tepadeda ši nauja radiofono programa supažindinti su mūsų laikų Lietuvos muzikų kūriniais visus tuos, kurie dar tebeturi gilesnio jausmo menui.

Dr. Helmut Wirth

AKMENS IR BRONZOS AMŽIAUS SIENŲ PAVEIKSLAI

Ispanijos pietų provincijoje vėl pradėti La Peistos uolos kasinėjimo darbai. Ši uola yra Ronos kalnuose netoli Benacjan kaimo. Atliekant tyrinėjimo darbus, uoloje buvo atrasti tūkstančių metų senumo puikūs sienų paveikslai. Šiuo metu jų atrasta ištisa galerija. Jau nustatyta, kad kelias dešimt šių ankstyvo meno paminklų yra iš akmens ir bronzos amžiaus laikų.

Filmų konkursas Venecijoj

Pereitą sekmadienį Venecijoje pradėta 10-toji tarptautinė filmos meno paroda. Šioje drauge ir jubiliejinėje parodoje dalyvauja net 16 valstybių.

Pirmasis pasirodymas įvyko Rossini teatre, kur vokiečių ir italų kariuomenės atstovams buvo rodoma viena filma iš lakūnų gyvenimo, o tos dienos vakare buvo rodoma konkursinė filma „Didysis karalius".

Šešiolikos dienų laikotarpy bus rodoma 30 meno filmų ir per 40 apžvalgų, dokumentinių ir kultūrinių filmų. Daugiausia konkursinių filmų pateikė Italija. Vokietija konkurse dalyvauja su „Didžiuoju karalium", „Vienos krauju", „Didžiąja meile", „Andreas Schlüter", „Auksiniu miestu" ir „Didžiuoju šešėliu". Ispanija ir Švedija rodo po keturias filmas, Vengrija tris, Šveicarija dvi, Rumunija, Suomija, Danija ir Portugalija po vieną. Be Mussolini taurės už geriausiąją itališką ir neitališką filmą, tarptautinė komisija skirs kitas premijas už meno ir kultūrines filmas, o taip pat bus apdovanojami scenarijų autoriai, režisieriai, filmų kompozitoriai, artistai, filmų gamintojai ir kt. Filmos rodomos kiekvienos valstybės kalba.

KOTRYNA BURAČIENĖ

JO MERGAITĖ

Atėjo didysis stebukladaris — pavasaris. Jis eina kalnais ir kloniais ir viską paliečia savo švelnia, atgimdančia ranka. Jo akys pastebi net toliausiose daubose tūnančius pačius tamsiausius užkampėlius ir juose savo gaivinančiu šypsniu iššaukia į žemės paviršių skaistų žibuoklės žiedą ar nublyškusią pakalnutę. Pavasario neįstengia sulaikyti niekas — nei ramybės nei karai: jis nieko nebijo. Jis kaip šešėlis nepalytimas pareina dangumi ir žeme. Patrankų šūviai, armotų gaudesys, lėktuvų žiaurus burzgimas — viskas sušvelnėja pavasario žavesy. Žemė prasiskleidžia švelniausiomis varsomis, žiedais pasipuošia kaip nuotaka ir žmonių pilki, niūrūs veidai prašvinta noru gyventi.

Platūs laukai giliai giliai alsuoja pavasariu.

Žydinčiom paežėm plačiu sparčiu žingsniu žingsniuoja jaunuolis. Jis tose apylinkėse pirmą kartą savo gyvenime. Vietos jam nepažįstamai gražios, ir jis smalsiai dairosi aplink.

Nors vakaro sutemų ūkanose jau vystosi pasaulis, bet jis dar nežino, kur turi sustoti, kur eiti. Nejaukus jausmas ima jį supti. Jis pyksta ant savęs, kam ryžęsis tai tolimai, nepažįstamai kelionei.

Jis eina vienmarškinis, atlapa krūtine. Jo plaukus auksina paskutinieji nusileidžiančios saulės spinduliai. Ant pečių jis turi kuprinę su svarbiausiais reikmenimis, tačiau — negi laukuose nakvoti? O čia, kaip tyčia, jokios pirkios nematyti. Be to, karas, ir žmonės vargu ar išdrįs nepažįstamą žmogų priglausti. Bet, pagaliau, kam toji jaunystė, jei ji neturėtų entuziazmo? Bent nuotykinga! Jis giliai alsuoja lengvu, kvapiu vakaro oru ir dar sparčiau eina pirmyn.

Sučirpsi žiogas, eidamas naktigulto. Vitalijus stengiasi jį pamatyti. Kažkur netoliese čiurlena upeliukas. Kaip motina nupasakojo, tikslas turėtų būti arti.

Tuo tarpu jis pastebi tarp ryškiai besiskiriančių iš tamsaus vakaro fono baltų baltų remunių dvi mergaites. Jos sėdi gėlėse ir pina vainikus, tyliai, labai tyliai niūniuodamos. Abi jaunos, bet kontrastiškai gražios. Ypač vienos — stačiai nuostabus grožis lyg žvaigždė šviečia tamsoj. Ji šviesiaplaukė, ir jos ilgos, supintos kasos vėjuje žaidžia kaip burės. Jis ryžtingai pasuka į mergaites.

— Labas vakaras.

— Labas, — jos atsako ir smalsiai žiūri į nepažįstamą veidą.

— Sakykit, kur čia Rimgaudas gyvena?

— Rimgaudas? Ana, ten už kelio posūkio, — rūpestingai aiškina šviesiaplaukė. — Už antros pirkios toks vingiuotas keliukas eina tiesiai jo sodybon.

— Pirmą kartą čia esu, tose apylinkėse. Gal palydėtum, mergaite? — jis veik akiplėšiškai siūlos.

Blondinė žvilgteri į draugę, lyg patarimo klausdama.

— Palydėk, — toji atsako, supratusi bežodį klausimą. — Jau vėlu, aš eisiu namo. Rytoj pasišnekėsim. Lig rytojaus.

Šviesioji užsideda remunių vainiką ir išbrenda iš lankos. Ji vilki melsva suknute, taip nuostabiai derančia prie jos linininų kasų, prie to nekalto, dangiško didelių akių žvilgsnio.

Berniokas jai ištiesia ranką, ir mergaitė abejodama paduoda savo.

— Vitalijus Rimgaudas, — prisistato ir tvirtai suspaudžia mažą, nuo darbo įgrubusią mergaitės ranką.

Ji veikiai ištraukia ir tyli.

— O koks tavo vardas?...

— Toks, kokiuo pakrikštijo.

— Ech tu, mergaite! Juk mudu jauni ir galim susipažinti.

— Nepageidauju.

Vitalijus akimirksnį nutyla. Tikras velniūkštis. Bet tokios — labiausiai patinka.

— Kur gyveni?

— Pirkioje!

Vitalijus prunkšteli. Jam darosi linksma: jis net nebejaučia nuovargio.

— Akiplėša. Ko pyksti? Kaip širšė! Esi tokia graži.

— Pati žinau.

— Klausyk, mergaite. Aš iš toli ir labai pavargau, — jis tyčia mėgina šlubuoti. — Pėsčias net nuo Kaišiadorių.

Jis staiga sustoja. Jos akyse nuostaba.

— Tikrai? Tai 30 km, o tokią šiltą dieną — tai ne juokai. — Jos balsas dabar visai kitoks: toks švelnus, kaip šis gaivinąs vakaras. Ir Vitalijus jau žino, ką norėjo žinoti: mergaitė yra moteriškai švelni kaip balzamas. Jo skundas tuoj surado nepažįstamos jautriąją stygą.

— Tikiu, kad pavargote, — plepa ji. — Rimgaudas jums giminė? — klausia.

— Ar man atsakyti taip, kaip man atsakinėjai?

Mergaitė šypso.

— Taip. Dėdė. Aš jo dar nemačiau niekados, nei jis manęs. Įsivaizduok, gal pasakojo namiškiai, kad jis turėjo brolį mieste, kuris ten vedė neturtingą mergaitę. Šitas Rimgaudas niekaip negalėjo atleisti broliui nelygią santuoką, ir jie — išsiskyrė. Paskui, man esant mažam, mirė mano tėvukas, o mama parašė dėdei, kad atvažiuotų. Jis neatvažiavo. Aišku, jis žinojo, kad mama ne prabangoje gyvena, kad aš dar mažytis, bet... Ar dar nenusibodo?

— Ne, pasakok, — ji įdėmiai klausosi.

— Na, taip ir gyvenom iš tėvo pensijos. Aš gimnaziją baigiau, pradėjau studijuoti. Paskui... žinai, tas karas kilo. Ech, mergaite, tas karas! Visokie suvaržymai, potvarkiai. Įsivaizduok tiktai, liepė ir mums žemę purenti.

Mergaitė dar plačiau nusišypso.

— Na, stebuklai. Vos tik išėjo įsakymas privalomam darbui ūkiuos atlikti, mama gavo laišką iš dėdės. Jis švelniai atsiprašinėja nepažįstamą brolienę už visą praeitį ir labai prašo, kad aš pas jį atvažiuočiau... žąsų ganyti.

Jis paima mergaitei už pirštų galų, ir jie abu juokiasi. Ji dabar nebetraukia rankos, tik lengvai spūsteli, ir jie pasuka už „antros pirkios į vingiuotą keliuką".

— Aš nenorėjau sutikti. Tiek metų mūsų nenorėjo pažinti — nereikia ir dabar, sakiau. Bet mano mama, ak, kad žinotum, kokia ji švelni! Ji liepė viską pamiršti ir važiuoti pas nepažįstamą dėdę. Važiuoju, manau, vis nesvetimas, gal nepersidirbsiu. Ne mažas esu, darban neįkinkys.

Ji vėl surimtėja ir ištraukia savo ranką. Nusiima nuo galvos vainiką ir nuliūsta kažko. Paskui sustoja:

— Va, tos durys. Eik iš kiemo. Margis pririštas ir virvė durų nesiekia, — ji ranka parodė į raudonų čerpių stogą.

— Sudiev.

— Sudiev, gražioji mergaite. Dėkui, kad palydėjai. Et, tas karas! Kad ne jis, aš ramiai begyvenčiau mieste... gal paplūdymy kaitinčiaus. — Vitalijus gudriai nutęsia, žiūrėdamas į palydovės akis.

Ji nusisuka.

— Gaila, kad nesakai savo vardo.

— Dalė.

Vitalijus skubiai pakelia jos ranką prie lūpų.

— Dėkoju.

Mergaitė parausta kaip ankstyvoji žara, sumišta ir tekina pabėga atgal keliuku.

Jis pagalvoja, kad reikėtų mergaitę lydėti, bet ji jau toli, ir tik jos lininės kasos žybčioja šviesos atspindžiais tamsumoj.

Margis pradeda loti. Į kiemą išeina žilas senukas. Jo dantyse smilksta didžiulė pypkė. Jis vienmarškinis ir toje sakingoje prieblandoje atrodo kaip bauginanti paměklė.

— Ei, kas tenai?

— Tai aš — Rimgaudas, — atsako Vitalijus.

— Tu? — Senis dėdė skubiai išima iš dantų pypkę, padeda ją prieangy ir eina artyn. Priėjęs visai arti, jis sustoja, ilgai žiūri, o paskui — ištie-

JUOZAS ŽLABYS

Lietuva senovės raštuose

1. APIE LAUMES IR APIE ALYBĖS SALĮ

Ne vienas kraštas, tauta kartais kitų tautų yra vadinami ne tuo pačiu vardu, kuriuo vadinasi to krašto gyventojai. Taip pat ir kai kurie geografiniai vietovardžiai — upės, kalnai, ežerai ir kita yra pavadinami kitais vardais. Kodėl tai atsitinka, sunku spręsti, tačiau tenka nustatyti, kad tokių vardų yra palikta ir apie Lietuvą. Labai plačiai žinomas Tacito pareiškimas apie aisčių tautas, kurios gyvena paliai Baltijos jūrą. Pagaliau, žinoma, kad senieji raštai Nemuno upę vadina Chronus'o vardu. Be to, lietuvių tautai atgimimo laikais („Aušros" laikais) ypač teko daug susilaukti visokių aiškinimų. Pirmiausia rūpintasi kalbos dalykais. Kadangi lyginamoji kalbotyra į lietuvių kalbą atkreipė dėmesį, tai ir palyginimų su žinomomis senovės kalbomis netrūko. Ypač lyginta su romėnų ir graikų kalbomis. Pacituoti net ištisi sakiniai, pvz., Dievas davė dantis, duos ir duonos, o taip pat ir kiti. Tie sakiniai savo skambesiu buvo artimi graikų kalbos panašiems sakiniams. Visa tai buvo daroma romantiškais sumetimais. Apskritai, tuo buvo pabrėžiama lietuvių tautos garbinga kilmė.

Drauge su lietuvių kalba nemažiau buvo susidomėta ir mitologija. Čia taip pat atrasta nemaža panašybių, pvz., graikų pasakose yra paminėta kažkokia Lamia. Tai yra buvusi moteriško pavidalo šmėkla. Ji mėgdavo vogti vaikus. Tai dariusi todėl, kad jos vaikus pražudžiusi deivė Hera (Junona). Tuo labiau, kad Lamia turėjusi vaikų iš paties vyriausiojo graikų dievo — Dzeuso (Palygink „Dzeus" žodį su lietuvių „Dievo" žodžiu!) Netenka abejoti, kaip graikų Lamia buvo sugretinta su lietuvių laume. Vėliau laumė virto į paprastą raganą. Tačiau ne tik apie laumę, bet ir apie kitas mitologines būtybes turėta labai daug panašybių. Čia yra susidariusi net ištisa mitologinių panašybių literatūra.

Be abejo, daugelis sugretinimų neturėjo mokslinės vertės, nes tie sugretinimai buvo iš pirmo žvilgsnio padaryti. Vėliau moksliški tyrinėjimai daugelį sugretinimų nepateisino, atmetė. Visa tai buvo tariamųjų romantikų padaryta, nors čia nemaža buvo spėliota ir apie Lietuvos vardą. Tai vis iš likusių senovės graikų kūrinių bei raštų. Kai kurie lietuviai, (pvz., Bruažis), remdamiesi Homero raštais, tikėjo, kad senovės Alybė — yra Lietuva. Homeras Alybės šalį aprašė, kaip apšviestą ir dorą šalį. Kadangi Lietuva atrodė galinti būti verta Alybės skaisčios praeities, tai Alybė ir buvo palaikyta už Lietuvą. Tokiu būdu pirmasis Lietuvos vardas graikų senovės kūriniuose, pagal atskiras (dažniausiai romantiškas) nuomones yra Alybė. Toje Alybėj, pagal Homerą, buvusį doros gimtinė.

2. KAS TAS ELTA, PARAŠĘS, ŽIEDUI ĮRAŠA

Vėlesniais laikais Lietuva jau pradedama vadinti tikriniu vardu, kuris panašiai skamba, kaip Lietuvos vardas. Čia tenka kalbėti apie kai kuriuos išsilikusius dokumentus. Tai ryškiausiai pavaizduoja Lietuvos kunigaikščio Algirdo (Algirdas mirė 1377 m.) laiškas Konstantinopolio patriarchui. Be abejo, čia tenka kalbėti apie vidurinių amžių graikų kalbą ir istoriją. Tame laiške, o taip pat ir kituose raštuose, kurie surinkti į „Acta Patriarchatus Constantipolani" ir išleisti Miklosich'o et Müller'o, Vindabonnae MDCCCLX, Lietuva yra minima — Litba arba Litbos vardu. Ten pat yra ne kartą apibūdinami ir lietuviai, kaip ugnies garbintojai arba pagonys (pirsolatrai). Minimo laiško kilmė yra ta, kad Algirdas savo laišku atsakė į daromus jam priekaištus dėl antpuolių į rusų žemes. Laiškas pradedamas mandagia pasisveikinimo forma, kuri skamba šitaip: Pagarba Patriarchui nuo Lietuvos karaliaus Algirdo! (Apo ton basilea Letbon, ton Algerdon eis ton patriarchen proskunema). Tačiau kitur pavartota ir kitos Lietuvos ir Algirdo vardų formos — būtent, Litbon ir to Oupgeldo.

Toliau laiške išdėstomi neteisingi skundai. — Tu man atsiuntei per Teodorą, — šitaip rašo Algirdas, — kad metropolitas skundėsi dėl manęs; jis gi šitaip rašo: „Karalius Algirdas mus užpuolė". Aš nepradėjau pulti, o jie pradėjo, laužydami priesaiką, kuriai pasižadėjo, o taip pat sutartis. Mane jie devynetą kartų puolė... Toliau išdėstomos visos kitos aplinkybės, o taip pat pareiškiamas nusistebėjimas, kad iš viso tokių skundų esama. Be to, laiške karčiai pastebima, kad jųjų tėvų laikais, t. y., Algirdo ir Metropolito, tokių dalykų bei skundų nebuvo bei negalėjo būti.

Kalbant apie senovės reiškinius, susietus su Lietuva ir lietuviais, tenka kalbėti ir apie seniausią lietuvių kalbos paminklą. Tačiau tas paminklas nėra bet kuri knyga, o aukso žiedas su tam tikru įrašu. Žiedas buvo rastas prieš pat Didįjį karą Bulgarijoje, Jezekovo kaime, Borisovgrado apskrityje. Tas žiedas, tikriau jo įrašas, sukėlė didelį ginčą. Be abejo, dėl žiedo ginčijosi mokslo vyrai. Mat, žiedas turi įrašą graikų raidėmis, tačiau trakų kalba. O jei kartą kalbama apie trakų kalbą bei tautą, tai būtinai tenka atsiminti ir Dr. Joną Basanavičių. Visa tai todėl, kad Basanavičius kūrė žinomą teoriją apie trakų giminystę su lietuvių tauta. Be to, kad lietuvių tautos kadaise pietuose, Bulgarijoje, Dunojaus srityse gyventa. Šiandien mokslininkai nesutinka su tais išvedžiojimais, tačiau žiedo įrašas tikrai vertas dėmesio. Tai ne vien dėl savo kalbos efektų, bet taip pat ir dėl savo poetinio turinio.

Žiedas anais laikais suinteresavo kalbininkus ir senovės tyrinėtojus. Čia tektų išminėti didelę eilę vardų, tačiau teks priminti pačius svarbiausius. Kaip numanu, ant žiedo akies nedaug kas galima parašyti. Todėl ten nėra jokios skyrybos, o vien tik žodžiai. Tokiu atveju galimi keleri aiškinimai. Betgi, pirmiausia, pasiklausykime paties įrašo teksto. Lotyniškomis raidėmis parašytas įrašas bus šitaip įskaitomas:

Rolis teneas nere nea tiltean Esko, Ara zeadomean Tilezuptamie eraz(e) Elta.

Be abejo, kad čia nieko negalima suprasti, bet vis dėlto kažkokios prasmės esama. Jei jau nieko čia nesuprastumėme, tai bent išgirstumėme žinomą Eltos arba Lietuvos telegrafo agentūros sutrumpintą žodį. Tačiau tas žodis, toli gražu, ne Telegrafo agentūra, o tikrinis kažkokio Eltos vardas. Čia tiek įdomu, kad esama tam tikro skambesio atatikmens ir amžių raidoje!

Dr. Decevas (bulgaras) šitaip išvertė to žiedo įrašo prasmę:

„Rolisteneas, Nereneo sūnus, Tilatietis, iš upės Iska krašto, Tilezyptos gyventojas, mane (t. y., žiedą) pasidirbo (arba davė mane sau padaryti). O Dr. Basanavičius lietuviškai žodis žodin versdamas gavo bent kiek kitokią įrašo prasmę:

Ralis tėnes nėvėnė(j)o Esko tiltan Ale žiedan Tilezuptatmyje įrėžė Elta.

Štai, kaip nesuprantamas sakinys pamažu pradeda aiškėti. Kai kurie sakinio žodžiai aiškiai suprantami (pvz., paskutinė sakinio dalis), o kai kurie reikalauja kalbinių aiškinimų. Bus geriausia, jei priminsime bendrą įrašo prasmę, būtent, kad Ralys išsirinko upės vietą tiltui pastatyti, o žiedo įrašą padarė Elta... (Dr. Basanavičius). Ne be to, kad žiedo įrašas neturėtų istorinės interpretacijos. Visų pirmiausia Rolis arba Ralys yra lietuviška pavardė (net Homero kūrinių į lietuvių kalbą vertėjo), tačiau Ralys žinomas ir senovės istorijoje, kuris 29 m. Kristui negimus, kovoje pas Cibro upės įtaką į Dunojų, sumušė bastarnus ir nužudė jų vadą Deldą. Tai atsitiko trakų gyvenamame krašte, o todėl vardas galėjo patekti ir žiedan. Dr. Dečevas aiškina, kad žiedas nukaltas V amž. Kristui negimus, o dr. Basanavičiaus manyta, kad tas žiedas vėliau padarytas.

Apskritai, kaip šis žiedas ir jo įrašas bebūtų vertinami, tačiau žiedas savo laiku sukėlė didelį dėmesį, nes menamas graikas Elta, parašęs savo rašto raidėmis įrašą, leido kilti tam tikrai nuomonei, kad tai yra seniausias lietuvių kalbos paminklas. Toji nuomonė dar tebėra gyva, nors ji būtų ir romantiška. Pagaliau, visi paminėti dalykai tėra maža informacija, kas susieja Lietuvos bei lietuvių vardą su senove. Tenka spėti, kad labai daug tokių dalykų dar tebėra nepaskelbtų, kurie kada nors keno nors bus naujai iškelti. Tuo labiau, kad naujų duomenų žada duoti kaip tik graikų senovę liečianti raštai.

K. Inčiūros „Gimtojoj Žemėj"

Kauno Didžiojo Teatro drama, norėdama duoti daugiau lietuviškų veikalų, ruošiasi statyti Kazio Inčiūros 5-kių veiksmų dramą „Gimtojoj Žemėj". Ši drama mūsų teatre jau buvo statyta. Jos premjera įvyko 1936 m. rudenį, o iš viso ji buvo suvaidinta 12 kartų. Dabar, žymiai pertvarkyta ir perredaguota, ji yra rež. Kubertavičiaus naujai statoma.

„Gimtosios Žemės" veiksmas prasideda bažnytkaimio smuklėj. Autorius rodo dvi ūkininkų šeimas: Palaukių Ramonienės ir Pagirių Radžiūno. Našlė Ramonienė turi dukterį Emiliją, kurią slapta myli pas ją dirbęs senas stalius Pranas. Tačiau jam, neturtingam, neturinčiam savo nuosavybės meisteriui, maža yra vilties laimėti ūkininkaitės ranką. Vis dėlto slaptą viltis rusena jame. Bet ne jis vienas galvoja apie Emiliją Ramonaitę. Jo varžovas — Palaukių Radžiūnas, turtingas, garsus visoje apylinkėje ūkininkas, plačių laukų savininkas, įvairių planų bei sumanymų kupinas, tik deja, nesugebąs jų įvykdyti, o be to, mėgstąs plačiai gyventi. Jam padeda smuklininkas ir piršlys Švoba. Radžiūnui palankios kaimo merginos. Jis patinka Emilijai, nelenkia jo ir žinoma miestelio siuvėja Julė, bet dėl medžiaginių išskaičiavimų jis sutaria su Emilija.

Jau vestuvių metu paaiškėja, kad Radžiūnas yra įsiskolinęs biznieriui Galliui, kuris lyg tyčia vestuvių metu pareikalauja skolos. To dar negana: siuvėja Julija jaučiasi apvilta ir keršydama jam padega jo ūkio trobesius, kurie supleška iki pamatų. Štai čia įvyksta lūžis. Norėdamas apmokėti savo skolas, Radžiūnas įkalbinėja Ramonienę parduoti jos ūkį. Ramonienė nesutinka, nes tai jos g i m t o j i ž e m ė. Radžiūnas, skolų ir nepasisekimų vejamas, išbėga į užsienį, o Emilija imasi tvarkyti paliktą ūkį. Čia vėl ateina pagalbon meistras Pranas, kuris ilgainiui sutvarko ūkį, pastato trobesius, prisiaugina gyvulių, užveisia sodus. Netikėtai grįžta į gimtąjį kraštą ir pats Radžiūnas. Tačiau pamatęs ir supratęs, kad padarė didelę klaidą paliktdamas varge Emiliją, baigia savo dienas savižudybe.

Be minėtų personažų, veikia dar visa eilė kitų — kaimynai, vestuvininkai, muzikantai ir kt. „Gimtojoj Žemėj" vaizduojamas sveikas ir linksmas mūsų kaimas ir gražios vestuvinės apeigos bei dainos.

Režisierius P. Kubertavičius, rež. asistentas A. Mackevičius. Scenovaizdį ruošia dailininkas-debiutantas K. Varnelis.

Žvilgterėję į Kauno Didžiojo Teatro dramos šiam sezonui numatytą repertuarą, matome, kad savųjų autorių veikalais jis ypač rūpinasi, tuo skatindamas mūsų dramaturgus į scenos talkininkavimo darbą. (aj.)

Rygos Opera pradėjo sezoną

Praeitą sezoną darbas teatruose užtruko iki vidurvasario, tad iki naujo sezono pradžios teliko keletas savaičių. Rygos Opera naująjį sezoną pradėjo rugpiūčio 11 d.

Atsižvelgiant į karo meto sąlygas, didesnio premjerų skaičiaus nesitikima ir teks tenkintis jau matytais dalykais. Šį sezoną eis eilė klasinių operų, ilgus metus neišimtų iš repertuarų. Prie tokių priskirtina „Tannhäuser", „Skrajojas Olandas", tautinė latvių opera „Baniuta", praėjusį sezoną susilaukusi didelio pasisekimo, keletas Verdi operų, kaip „Aida", „Trubadūras", „Rigoletto", „Traviata", „Kaukių balius", „Otello", Puccini „Bohema", „Tosca", „Madame Butterfly", d'Albert „Pakalnė", Bizet „Carmen".

Ruošiamasi „Lohengrino" pastatymui. Diriguos svečias iš Vokietijos Hans Udo Müller. Iš originalių latvių operų bus pastatyta Janio Kalninšo „Hamletas".

Netolimoj ateity numatoma dar keletas pastatymų. Pirmoj eilėj paminėtinas Rossinio „Sevilijos kirpėjas".

Iš baleto bus rodomi praeito sezono dalykai: Janio Kalninšo „Ruduo", „Lakštingala ir rožė", Schumanno „Rožės dvasia", Čaikovskio „Gulbių ežeras", Puni ir Drigo „Esmeralda", Minkuso „Don Kichotas". Iš naujų pažymėtina: Schumanno „Karnavalas", Ravelio „Bolero" ir Rossinio „Fantastiškos lėlės".

Operetė rodys Štrausso „Čigonų baroną" ir Leharo „Grovą Liuksemburgą".

Šį sezoną galimai daugiau bus simfoninių koncertų. Be vietinių dirigentų, bus kviečiami svečiai iš Vokietijos. Pirmas simfoninis koncertas numatomas spalio 1 d. Dirigentas Hans Udo Müllеris iš Berlyno.

Personalo tarpe didesnių pakeitimų neįvyko. Kaip įprasta, pasirodys M. Brechmane-Štengele, H. Luse, V. Briede, E. Travina, A. Vane ir kt. Iš vyrų dainuoja A. Kaktinis, M. Vetra, A. Priedniekas-Kavara, J. Niedra, V. Stotts, A. Kortanas, E. Krumiņis ir kt. žymieji solistai.

Balete šoka gerą garsą susidarę šokėjai: E. Pfeifere, M. Grike, M. Lence, A. Priede, T. Vestene, O. Lemanis, E. Mežulis, J. Grauds ir kt.

Kaip dirigentai Rygos operai yra užangažuoti: T. Reiteris, J. Kalninis, L. Vigneris, A. Noritis. Režisierius J. Zarinis, baletmeisteris O. Lemanis ir dekoratorius P. Rožlapa.

Atsižvelgiant į tai, kad Rygos operą gausiai lanko vokiečių kariai, kai kurios operos statomos vokiečių kalba. Iš tokių jau eina dvi: „Tannhäuser" ir „Skrajojas Olandas". čk.

RYTOJ PANEVĖŽYJE ATIDAROMA RAUDONOJO TERORO PARODA

Rytoj, rugsėjo 6 d., Panevėžyje atidaroma raudonojo teroro paroda. Ši paroda jos organizatoriaus Studijų Biuro surengta ir atidaroma iš eilės penktame iš didesnių Lietuvos miestų. Čia paroda, kaip ir Šiauliuose bei Telšiuose, papildyta naujais, Panevėžio apskrityti liečiančiais, bolševikų teroro dokumentais. (v)

Latvių literatūros naujienos

Latvių literatūros gyvenimas buvo gyvas ir vasaros mėnesiais. Iš spaudoje pasirodžiusių paminėjimų ir recenzijų matyti, kad nuo birželio mėnesio pabaigos iki rugsėjo pradžios išleista daugiau kaip 20 originalios grožinės literatūros — poezijos ir prozos — veikalų. Daugiausia knygų išleidė leidykla Latvju Gramata, kiek mažiau kitos leidyklos: Zelta Abele, A. Gulbis. Po vieną ar po porą leidinių yra išleidę ir atskiri leidėjai, kaip K. Rasinis, E. Kreišmaris, J. Kadilis. Kai kurie autoriai patys savo knygas leidžia.

Poezija. — Per minėtą dviejų mėnesių laikotarpį pasirodė 9 eilėraščių rinkiniai: Aspazijos, seniausios latvių poetės, eil. rinkinys „Po vakaro žvaigždėm", K. Jakabsono rinktinė knyga „Lyrika" (II laida), Fr. Gulbio „Laukinė obelė", L. Breikšo „Giesmės dangui ir žemei", Valdžio (senosios kartos, romantiko) „Eilėraščiai", A. Egličio „Praeinamybė", Austros Dalos „Vėjo nuotaka", Vilio Cedrinio „Šiaurės daržuose".

Beletristika — J. Jaunsudrabinis, kuriam šiemet suejo 65 m. amžiaus, davė naują romaną „Pinigai", žinomos romanistės Aidos Niedros išėjo romanas, vaizduojąs studentės gyvenimą „Gundytoja", beletristo ir literatūros kritiko Janio Veselio romanas „Velgos meilė", A. Galičio rom. „Rūsti jūra", Elv. Kocinos romanas „Du likimai", E. Kezberės rom. „Daina apie gervę", Julijaus Vecuozuolo romanas „Gunvaris", E. Adamsono rom. „Didysis išdaigininkas", Alfredo Dzilumo rom. „Sudaužytas asotis", Z. Maurinios rom. „Gyvenimas traukiny", Jono Ežerinio „Rinktinės novelės". Naujais leidimais išleista J. Poruko „Martinš Gize", R. Blaumanio „Raudupienė", iš senosios kartos rašytojo, romantizmo atstovo Valdžio paruoštų raštų, redaguotų K. Eglio, išėjo I ir IV tomai, spaudoje Aspazijos „Minties kryžkeliai", Vilis Lesinis išleido novelių rinkinį, skirtą latvių savanoriams, kovojantiems rytų fronte, „Didvyrio prisikėlimas", E. Kocinia išleido „Novelių rinkinį", Hilda Vika romaną „Laiminga daina".

Devintuoju leidimu išleista Kaudzyčių romanas „Matininkų laikai" ir nauju leidimu Edvardo Virzos romanas „Straumeniai". Pavaizduoti komunistiniam laikotarpiui išleistas almanachas „Baisieji metai".

Be to, išleista ir visa eilė vertimų iš vokiečių autorių, kaip Goethes (Hermanas ir Dorotėja), Westerlindo „Nemirtingasis Mocartas", Jelusičo „Don Žuanas", Herm. Bango, G. Fokko, O. Grosbergo ir kt.

Grožinės literatūros tiražai nuo 5.000 iki 10.000 egzempliorių.

KASTYTIS

Sugrįžimas

Sulojo Margis dar už kiemo vartų,
Manęs klajūno nepažinęs,
Pargrįžtu, mam, gimtų laukų aparti,
Nuplauti miesto dulkių nuo krūtinės.

Perdaug tenai, mieste, ji išsilgo
Juodųjų tėviškės arimų,
Kur tarp kukalių, dirsių, pievos smilgų
Kartu su kryžiumi vargeliai rymo.

Išeisiu ryt, saulutei uetekėjus,
Užgrūdinti baltųjų rankų —
Tegu ir mano prakaitas čia liejas,
Tegu ir jos prie juodo darbo prania!

Išvesim vagą gilią, vagą tiesią,
Užversime vargus, artojau,
Kurie lig šiol sužėlę pakelėse,
Kaip dilgės, piktžolės laisvai bujojo.

sia savo raukšlėtą, pūslėtą ranką jaunuoliui.

— Koks tavo vardas? — jis klausia ir jo balsas vos jaučiamai virpa.

— Vitalijus.

— Vitalijus... Taip, kaip ir tėvas. Kad ir nesakytum — pažinčiau. Tokios pačios akys, tos pačios griežtos lūpų linijos, stati kakta. — Jis staiga jausmingai apkabina Vitalijų, garsiai pakšteli skruostan ir, per juosmenį apkabinęs, veda pirkion.

— Kodėl nepranešei, kad atvažiuoji? Būčiau su arkliai stotin nuvažiavęs, — skubiai bara: — šitiek kelio, bijok Dievo! Visą kelią pėsčiom?

— Visą.

— Na, pagalvok. Šimts pypkių! Šitiek kelio, tokioj kaitroj! Ir kaip atradai?

— I pabaigą vos nepaklydau. Sutikau čia kažkokią Dalę...

— Aa, taigi, mano krikšto duktė. Puiki mergaitė: gimnazijoj mokos. Kad matytum dabar, iš daržų neišeina, tikra šeimininkė. Mama, greičiau vakarienę, — garsiai šūkteli: — Vitalijus atėjo.

Iš kito kambario skubiai išeina senutė. Ji dar jausmingiau pasisveikina su nematytu giminaičiu. Ji savo vaikų neturi ir niekados neturėjo...

Tą naktį Vitalijus taip puikiai miegojo, kaip, tur būt, tik tolimoj kūdikystėj.

Prasidėjo darbo ir poilsio dienos. Dėdė jam buvo neapsakomai geras. Jis daug klausinėjo apie mirusį brolį ir nepažįstamą brolienę. Vieną vakarą jis pasisakė vaikų neturįs ir seniai galvojęs jį kviestis ir jam viską palikti, jei tik jų širdyse rastų sau atleidimą.

Vitalijus nuoširdžiai pamilo senuką. Jis tikrai prisirišo prie žemės ir noriai dirbo ūky.

Žemė nešiojo savy stebuklus. Vitalijus karo nebekeikė, ne, jis džiaugėsi gavęs progą žemę pažinti. Jis išmoko stebėti dygstančią žolę, pumpurų, žiedų prasiskleidimą: jis išgirdo tylųjį žemės balsą, jos nuostabiąją meilės dainą. Su džiugesiu aukštai iškelta galva jis ėjo laukais, grožėjos brėstančiais javais, žydinčiomis lankomis, o slapta ir dažnai jo akys krypdavo į tą pusę, kur gyveno Dalė.

Septynios savaitės prabėgo kaip sapnas. Vitalijus rengėsi važiuoti į miestą, pas mamą. Dabar jis pats žadėjo sugrįžti ne vienas. Žadėjo atvežti nepripažintą, kažkada, atstumtą motiną. Jis žinojo, kad ta šventos sielos moteris tikrai su viskuo sutiks, bet kokia auka dėl sūnaus gero jai nesunki.

Vakarop jis susitiko su Dale. Rankomis susiėmę, kaip išdykę vaikai, krykštaudami nusiviją vienas kitą laukais. Vitalijus skynė gražiausius žiedus ir jais puošė mergaitę. Dalė sėdėjo tyli ir liūdna, o jos žavinčios akys klaidžiojo kažkur tolumoj.

— Ko liūdi, mergaite? — klausė Vitalijus, atsargiai glostydamas Dalės rankutę.

Ji tylėjo.

— Pasakyk, — prašė jis.

— Ką pasakysiu? Laikas greitai prabėga. Viskas pracina... Viskas, kas gražu, kas džiugina širdį...

— Bet tavo grožis visados pasiliks.

— Ir jis rublanks, taip, kaip dienai praėjus, priartėja naktis.

— Man liksi visados ta pati.

— Tau? O tau kas, Vitali? Ar tau ne vis tiek? Juk tu turi ten mergaitę?! — lyg klausia, lyg teigia. Kartumas skamba balse.

— O tau... tai svarbu? — jis klausia ir atidžiai žiūri į lūpas.

Dalė nuleidžia akis. Ji nenori, kad Vitalijus skausmą matytų.

— Tu pats sakei... mūsų pirmąjį vakarą, kad turi mieste mergaitę...

— Sakiau. Tikrai, Dale, turiu. Aš būsiu tau nuoširdus, o tu — būk man atvira: pasakyk, mano m e r g a i t e, ar... aš tau patinku bent kiek?

Ji skubiai pakelia galvą, giliai pažvelgia jam į akis ir užsispyrusi tyli. Vitalijus supranta be žodžių. Jis prisitraukia mergaitę artyn ir švelniai glaudžia prie krūtinės.

Dalė nesigina ir nesitraukia.

— Turiu mergaitę, gražesnę už visas gėles. Ji nekalta, kaip aušrinė. Ak, Dale, kad tu žinotum, kaip aš myliu... ją.

Skausmo šešėliai plaukia mergaitės veidu.

— Laimingas. Ir ji — laiminga mergaitė...

— Kažin? Ji to nenori suprasti...

Jis dar glaudžiau prispaudžia mergaitę.

— Argi tu dar vis nežinai?

— Ko, Vitalijau?

— Na, kas ta mergaitė.

Jis pasvyra ir lūpom palyti auksines kasas:

— Dale, juk tik per tave pažinau didžiąją gamtą ir atpildan žemė man tave dovanojo. Greit grįšiu, miela!

Jis pakelia mergaitę tvirtomis rankomis. Ji — atsargiai apkabina, priglaudžia įkaitusį skruostą prie tankių garbanų ir jie eina. Eina dainuojančiais laukais vakarų sutemoj į didįjį gyvenimo džiaugsmą... .

Knyga apie didžiąją Lietuvos pelkę

„ŠEPETA"

Žemės Ūkio Akademijos Metraščio XIII-asis tomas, 4 sąsiuvinis, pažymėtas 1940 m. data ir neseniai išėjęs iš spaudos, pavadintas Šepetos vardu, nes jį visą užpildo Šepetos pelkės tyrinėjimų medžiaga. Ši mokslinė monografija, kurios gale įdėta plati santrauka vokiečių kalba, apima XIV + 203 psl. su penkių tabelių priedėliu. Tekste daug planelių, diagramų ir vietovaizdžių paveikslų. Tai antrasis lietuvių kalba veikalas apie pelkes. Pirmoji geologinė botaninė studija apie Kamanų pelkę paskelbta taip pat atskirame Žemės Ūkio Akademijos metraščio X-ajame tome. Kaip Kamanų, taip Šepetos pelkių tyrinėjimus atliko Žemės Ūkio Akademijos mokomojo personalo kolektyvas, pasiryžęs moksliškai ištirti ir klasifikuoti žymiąsias Lietuvos pelkes. Šepetos tyrinėjimuose asmeninė kolektyvo sudėtis yra kiek pakitusi. Iš senųjų pelkių tyrėjų Šepetoje matome dalyvaujant K. Brundzą, V. Vilkaitį, M. Žemaitį ir V. Ruokį, o pirmą kartą pelkių tyrinėjime pasirodo E. Purvinas, J. Vengrys, J. Grigas ir J. Juodis. Kamanų pelkės tyrinėjimų planas ir tikslas buvo taikomas ir Šepetos tyrinėjimams, — Kamanos buvo štandartas Šepetos darbui.

Nepaisant to, kad atskiras kolektyvo narys, esąs kurios nors gamtos mokslų srities žinovas ir mėgėjas, nagrinėja atitinkamą savo sričiai klausimą, — Šepetos monografijoje betgi nejuntama padrikumo, nes visus darbus sieja vieninga idėja: atvaizduoti pelkės raidą ir jos dabartinį tarpsnį priežastingumo prasme. Tai yra geologinė botaninė Šepetos pelkės studija. Šioje monografijoje tačiau išsamiausiai išnagrinėta pelkės botaninė prigimtis. Čia naudojamos sociacijų ir kompleksų sąvokos pelkės augmenijai apibūdinti. Šiuo atžvilgiu monografija gali būti klasinis pavyzdys ne tik pelkių, bet ir natūralių pievų botaniniams tyrimams. Be augmenijos apibūdinimo, monografijoje duodamos įvedamosios žinios apie apypelkio geografiją, klimatologiją, ankstyvesnius pelkės tyrinėjimų bandymus, pelkės topografiją ir vandenis bei vandens cheminius tyrimus. Tačiau šios sritys, atrodo, paliestos tiek, kiek tai reikalinga botaniniams aprašymams paremti. Kiek atokiau nuo pagrindinės veikalo krypties stovi V. Vilkaičio tyrimai apie Šepetos desmidiacejas. Pelkės durpių fizinės ir cheminės savybės šiame darbe neliečiamos, paliekant tą darbą techniniam durpyno eksploatacijos kadrui. Betgi dėl to veikalo praktinė vertė nėra nukentėjusi, nes geologinis botaninis pelkės pažinimas sudaro pagrindą durpyno praktinio naudojimo svarstymams. Žinant pelkės praeitį, durpių botaninę sudėtį ir hidrografiją, apsidraudžiama nuo klaidų planuojant pelkės eksploataciją. Normaliai, prieš pelkės panaudojimą technikos ar žemės ūkio reikalams, durpynas turėtų būti moksliškai ištirtas. Pelkių tyrimas pastaraisiais laikais ne vien praktiniais, bet ir grynai moksliniais sumetimais yra tapęs labai universalus. Juk natūralios, žmogaus nepaveiktos pelkės, kaip sakoma, yra krašto klimato, praeities ir dabarties sąlygų archyvas. Pelkėje išskaitomas buvusių aplinkos miškų pobūdis ir klimato pakitimai. Pelkės dabartis botanikus vilioja augmenijos būdingumu ir vegetacijos sąlygų natūralumu. Su Šepetos monografija susilaukėme mokslinio veikalo apie savo krašto gamtą, o tarptautinė literatūra rimto įnašo į specialųjį pelkių skyrių.

Nepaisant mokslinio monografijos pobūdžio, joje gali rasti įdomių žinių gamtos mėgėjas ir savo krašto praeities tyrėjas. Šepetos pelkė yra Panevėžio aps., 4,5 km nuo Kupiškio miesto. Ji užima 1398,9 ha plotą, iš kurio 1105,7 ha tinka pramonės reikalams. Jau 1939 m. „Pienocentras" pradėjo paruošiamuosius darbus Šepetos durpėms eksploatuoti kraiko gamybai. Tuo tikslu išniveliuotas ir atitinkamai nusausintas pelkės šiaurės rytų pakraštys ir tenai pastatytas pirmasis Lietuvoje kraiko gamybos fabrikas. Šepetoje storiausias durpių sluoksnis siekia 7 m, o vidutinis durpyno gylis — 4,3 m. Skaičiuojama, kad pelkėje šiapių durpių išteklius siekia 47,52 mil. m³. Tokia organinės masės gausybė susikaupė tik per keletą tūkstančių metų. Kaip rodo durpyno profilio žiedadulkių analizės ir botaninė durpių sudėtis, pelkės augimas yra prasidėjęs tuoj nutirpus visą kraštą dengusiems ledynams ir pagerėjus klimato sąlygoms. Tai buvę prieš 9.000 metų. Pelkės gruntas — didelė lyguma, ties viduriu perskirta šiaurės pietų kryptimi siauros ir neaukštos takoskyros, kai kuriose vietose virš plačios lygumos iškylančios tik ligi 3,00 m. Kadangi visa lyguma yra Mušos ir Šventosios baseinų takoskyroje, tai pradžioje slėnesnėse lygumos vietose atsirado seklūs ežerai arba balos. Šiose balose ir ėmė klotis ant dugno augalų ir gyvūnų mirusieji kūnai su dulkių ir smėlio priemaiša. Pirmuose to dumblo sluoksniuose randama paprastosios nendrės ir rudųjų samanų likučių. Tie patys tyrimai rodo, kad po to klimatas buvo vėl atšalęs. Ir tik vėliau, vadinamajame borealiniame laikotarpyje, kai poledininėje gadynėje atsirado šilimos maksimumas ir vegetacijos periodas ilgesnis negu dabar, Šepetos balos nuo pakraščių ėmė sparčiai užsitraukti ir vietoje balų atsirado raistai. Po to sekęs vadinamasis atlantinis, drėgnasis laikotarpis, pelkei augti buvo taip pat palankus. Tame laikotarpyje organinė masė klojosi storyn ir plėtėsi. Raistai virto spygliamiškiu, o vėliau įsigalėjo ir kiminai (baltosios samanos). Atviri vandenys pranyko ir apsitraukė durpėmis pakilioji takoskyra, tokiu būdu abi slėnesnės lygumos vietos susijungė į ištisą didžiulę pelkę. Atlantiniame laikotarpyje gilesnėse Šepetos vietose durpių jau buvo susiklojusių iki 3,5 m storumo. Vėlesniame nebatlantiniame laikotarpyje priaugo du kartu jaunesnės kiminingės durpės. Taip vystėsi, trumpais bruožais, Šepeta iki šių dienų.

Tačiau ir šiandien ji nėra mirusi. Pagal Gamso pelkingosios Europos paskirstymą į zonas, atsižvelgiant į klimatinę padėtį, Šepetos pelkė užima vidurinę zoną, kurioje pelkės laikomos sparčiai augančiomis. Čia nėra perdaug vėjo nei lietaus, kaip vakaruose, nei jo permaža, kaip rytų kontinentiniame klimate, kad negalėtų kauptis durpės. Šepetos gyvoji augmenija atstovauja rytų ir vakarų šiaurės ir pietų klimatui. Kaip šiaurės atstovas, išgarsinęs Šepetą, paminėtinas beržas keružis (Betula nana), čia sutinkamas atskiromis bendrijomis. Gausūs ežerokšniai pelkės viduryje rodo, kad ji nepriklauso kontinentinių kraštų pelkėms. Tačiau plynaukštės (nemiškuotas pelkės iškilumas) plikumas neleidžia pelkės skirti prie pietų kraštų miškingųjų pelkių. Šepetą dėl vyraujančių kiminų bendrijų, atskirų ežerokšnių, kurie susidarė pelkei beaugant iš pačios pelkės vandenų (žmonių kalbos apie ežerų ir akių bedugnę neturi pagrindo, nes jie susidarė, priešingai kalboms, sėklesnėse durpyno vietose ir giliausias iš jų siekia 6,8 m), ir plynaukštės plikumo reikia pavadinti būdingo aukštapelkio atstove. Jos viršutinis 3,5 m sluoksnis susiklojo daugiausia iš kiminų (Sphagnum fuscum, Sph. rubellum) ir tik vietomis įsiterpia švylio liekanos. Jis yra jaunas ir mažai perpuvęs (pagal Posto skalę H=3—4). Vandenų rūgštumas stiprus, plynaukštės vandens pH svyruoja maždaug tarp 3,5 ir 5,25. Dėl tų priežasčių, neminint pelkės ploto masyvumo, plynaukštė žemės ūkio kultūrų panaudojimui mažai tinka. Tokių plotų sukultūrinimas brangiai apseitų ir ūkininkavimas juose būtų susietas su nepaprastais sunkumais. Jaunųjų kiminingių durpių sluoksnis dėl mažo sutrumėjimo mažai tinka taip pat kuro gamybai. Užtai tas durpių sluoksnis pasižymi tokiomis savybėmis, kurios reikalingos kraikui. Kaip minėta, pastaroji pramonės šaka Šepetoje jau veikia.

Šepetos plynaukštę, kaip tat paprastai aukštapelkiuose būna, supa mažiau rūgštus siauresnis ar platesnis ruožas, kuriame auga skirtingos augalų bendrijos ir kur durpių savybės kitokios, negu plynaukštėje. Šie pelkių pakraščiai, nusausinus ir atlikus melioracijas, gali būti paversti vertingais žemės ūkio plotais.

J. BAUSYS

Švaros pažymėjimai įvažiuojantiems į Reichą

ON. Ryga. Siekiant užkirsti kelią plėstis dėmėtajai šiltinei, nuo 1942 m. rugpiūčio 21 d. Reicho komisaras Rytų kraštams išleido naują potvarkį, pagal kurį visi įvažiuojantieji į Reichą arba Gener. guberniją asmens sienos perėjimo punktuose yra tikrinami, ar neturi ligos nešėjų — utėlių. Pažymėjimus surašo Reicho komisariato žinioje dirbantieji vokiečių gydytojai, bet Reicho komisarai gali kviestis ir vietos gydytojus, kurių išduodami pažymėjimai turi būti antspauduojami ir išduodami trijų dienų laikotarpiui.

A. KETURAKIS

Ties LGSF dvidešimtmečiu

Lietuvos Gimnastikos ir Sporto Federacija, visuomenei puikiai pažįstama populiariu LGSF vardu, šiais metais baigia savo veiklos dvidešimtmetį. Jos pradžia siejasi su nepriklausomo mūsų tautos gyvenimo bemaž pirmaisiais žingsniais. Praūžus ano pasaulinio karo audroms ir po įtemptų nepriklausomybės kovų, kuriant savą naują gyvenimą, lygia greta ėmė reikštis ir sportinis sąjūdis. Jis iš praeities nieko nepaveldėjo: nei organizacinių branduolių, nei patyrimo, nei lietuviškų sporto tradicijų. Jame turėjo būt tiesiami visai nauji pagrindai. Užtat iš karto kelių entuziastų buvo įkurta tik viena sporto organizacija, kuri vis dėlto greit šakojosi ir plėtėsi. Greitai išryškėjo, kad viena organizacija yra nepajėgi apimti platesnes jaunimo mases ir išplėtoti stipresnę sportinę veiklą. Antra — pasireiškė ir skirtingos pažiūros į sportinio veikimo paskirtį.

Dėl šių dviejų aplinkybių, svarbiausia ir atskilo iš pirmosios sporto organizacijos keletas sporto pionierių: Karolis Dineika ir Dr. Juozas Eretas ir kt. Jie atmetė siaurą principą „sportas sportui" ir ryžosi sportui iškelti aukštesnius jį įpareigojančius uždavinius. Per sportą ir žaismą išauginti dvasiškai ir fiziškai sveiką jaunąją kartą, pajėgią ir patiems didžiausiems mažos tautos siekiams gyvendinti. Tas sportinio sąjūdžio tikslas 1922 m. ir pašaukė gyvenimam naują sporto organizaciją — Lietuvos Gimnastikos ir Sporto Federaciją.

Giliau ir plačiau suprasdama sportinio veikimo uždavinius, LGSF atmetė perdėtą varžybinio sporto kultyvavimą, vien tik sportinio elito auginimą ir rekordų vaikymąsi. Ji savo veikimo svorį pirmiausia sukoncentravo į platesnių jaunimo masių subūrimą ir sportinių idėjų visuomenėje populiarinimą. Visuomenė tą naują sąjūdį greitai suprato, nepaišykštėjo nuoširdžių simpatijų ir konkrečios paramos. Jaunimas gi, ypač mokyklinis idealistiniu nusiteikimu, su gyvybingu entuziazmu į ją būrėsi ir per porą metų LGSF išaugo į per 50 sportinių vienetų — klubų, turinčią organizaciją, kultyvuojančią visas stambiąsias sporto šakas.

Pirmiausia buvo imtasi kultyvuoti pačią sunkiausią ir anais laikais labiausiai pamirštą klasikinę sporto šaką — lengvąją atletiką. LGSF atitenka šios klasikinės sporto šakos pionieriaus garbė Lietuvoje. Jį pirma platesniu mastu ėmėsi ją populiarinti, burti ir auginti lengvatlečius ir greit pasiekė pačių viršūnių mūsų krašte. Tur būt, daugis iš mūsų dar prisimename LGSF triumfinę pergalę 1927 m. Lietuvos lengv. atletikos pirmenybėse, kai LGSF lengvaatlečiai pirmą kartą nugalėjo Lietuvoj iki tol dominavusias klaipėdiečių lengvosios atletikos jėgas. Tada Klaipėdoje laimėtą Lietuvos lengvosios atletikos meisterio vardą LGSF be pertraukos išlaikė iki 1932 m., kada ano meto vėjai privertė organizaciją susispausti ir dalį savo pozicijų užleisti dirbtinai iškeltam naujam sportiniam sąjūdžiui. Tada ir ne vienu atveju vėliau ne vienas iš LGSF išaugintų geriausių lengvaatlečių ar kitų sporto šakų sportininkų buvo paverstas spekuliacijų objektu. Šie metodai, nuo kurių neatsisakoma net ir dabar, ardo darnų sportinį darbą ir demoralizuoja sportinį jaunimą, ypač jo elitą, kurio valia ir nauda bendruomenei dėl to labai sumažėja.

Be lengvosios atletikos, plačiausiai sutelkiančios jaunimą sportui ir sveikiausiai ugdančios jo visokeriopas jėgas, LGSF didelių nuopelnų turi ir kitos dabar populiarios pas mus sporto šakos — krepšinio pamatų nutiesime. Sportinio organizavimosi pradžioje LGSF pas save šią sporto šaką plačiai buvo išpopuliarinusi. 1924 m. LGSF olimpiadoje Šiauliuose dalyvavo net 25 vyrų ir 6 moterų krepšinio komandos. 1928, 1931 ir 1932 m. — LGSF buvo ir Lietuvos krepšinio meisteris.

Kiek mažesnis, bet gana svarus LGSF įnašas futbolo sporte. Mat, savo veiklos pradžioje LGSF šia kamuolio žaidimų šaka visai nesidomėjo, dar daugiau — ją net smerkė, kaip nevisai priimtiną jaunimo sveikatingumui. Tačiau futbolui vis populiarėjant, kaskart įgyjant vis didesnio svorio tarptautinėse varžybose, berods, 1927 m. LGSF ėmėsi kultyvuoti ir šią sporto šaką. Iš karto LGSF jaunutė futbolo ekipa žaidžia Kauno B kl., vėliau sustiprėjusi iškopia į A kl. ir pagaliau po kelerių metų jau LGSF L kl. Joje kurį laiką LGSF laikosi „aukso vidurio" ir tik 1937 m. pradėjo vaidinti vyraujantį vaidmenį ir Lietuvos futbolo gyvenime. 1938, 1939 ir 1940 m. LGSF laimėjo Lietuvos meisterio vardą. Taip pat pernai rudenį ir šį pavasarį jos futbolo vienuolikė laimėjo pirmąsias vietas ir dabar tebėra viena iš pajėgiausių ekipų Lietuvoje.

Minėtinų pastangų LGSF yra padėjusi ir ledo ritulio ugdyme. Ji keletą metų buvo ledo ritulio taurės nugalėtoju, taip pat ir Lietuvos ledo ritulio meisteriu. Nuostabu, kad šiais metais, minint Lietuvos ledo ritulio 20-ties metų jubiliejų, KK Rūmų pareigūno parašytame straipsnyje, s. m. „I Laisvę" Nr. 64 nerasta reikalo LGSF net ir įtraukti į meisterių eilę.

Fizinio auklėjimo populiarizacijai ir sportinėms idėjoms skiepyti LGSF panaudojo ir šių laikų galingą spaudos priemonę. Pradedant 1922 m., ištisą penketą metų jos buvo leidžiamas sporto laikraštis „Jėga ir grožis". Turint galvoje ano meto mūsų visuomenės rezervuotumą sporto atžvilgiu, bendradarbių stoka ir sporto laikraščio nuostolingumą, „Jėgos ir Grožio" leidimas rodo LGSF nuoširdų sportinį idėjingumą.

Taurus sportinis idėjingumas, sporto ir žaismo įjungimas į tautos interesų tarnybą buvo galingiausia veiksnys, kuriuo visad LGSF dau-

(Nukelta į 6 psl.)

Mano kelias į Liaudies Seimą

LIUDO DOVYDĖNO, BUV. LIAUDIES SEIMO NARIO, PRANEŠIMAS, PADARYTAS BUV. LIAUDIES SEIMO NARIŲ SUSIRINKIME 1942.VIII.30.

Po pasikalbėjimo su M. Meškauskiene tą pačią dieną ir vakare apsvarsčiau padėtį ir įvykius, pasikalbėjau su artimaisiais bičiuliais. Po to, kai sovietai sauvališkai sulaužė sutartis, įkurdino įgulas, tų įgulų pagalba ir jų provokacijomis okupavo mūsų kraštą, kokia yra prasmė ir tikslas priešintis tokia pat prievarta vedamiems rinkimams?

Mes turime tausoti jėgas kovoms, kada bolševizmas turės susigrumti neišvengiamose ir gal greit artėjančiose grumtynėse. Lietuvos vyriausybė ir kariuomenė nerado reikalo lieti kraują, pasižadėjo taikingu darbu pereinamame laikotarpyje ieškoti santykių su okupantais, tad ar vertas paskiro žmogaus išsišokimas? Ar taikiai pernešim laikinos okupacijos jungą, saugosime kraštą ir jo vertybes, ar kova? Kovos buvo aiškiai atsisakyta, tad ką reiškia Liaudies Seimas, kuris įvykių eigos negali nei pakeisti, nei pagerinti, nei pabloginti. Be to, ką reiškia rinkimų maskaradas, demonstracijos, deklaracijos po tų įvykių, kurie atėjo ir eina tankų ir durtuvų įteisinti ir su nieku nesiskaitydami?!

Šia proga privalu pažymėti to momento nuotaikas, kada Lietuvos visuomenė net įsivaizduoti negalėjo ateities klastų ir žiaurumų. Jei tomis dienomis nors dalelė melo ir teroro, ypač išvežimų, būtų atsistojusi mūsų akyse, man regis, mes būtume jau tada pradėję atkaklų pasipriešinimą. Be to, šeu ir ten susidarė pagrindo iliuzijoms, kurias pajėgia išskaidyti tik įvykiai ir laikas.

Rytojaus dieną paskambinau M. Meškauskienei, jog atsisakau pasimatymo SSSR atstovybėje, nes kas jau įvyko, tegul būna. M. Meškauskienė labai apsidžiaugė, kaip ji sakė, „dasiprotėjimu", tik apgailestavo atsisakymą pasimatyti atstovybėje. Teksią jai pranešti ir atsiprašyti. Taip jau tada paaiškėjo, jog mūsiškiams telieka tik „pranešti ir atsiprašyti".

LIAUDIES SEIME

Liaudies Seimo rinkimai įrodė bolševikinės propagandos triukšmą ir klastas. Suprantama, jog **Maskvai prieš užsieni buvo pravartu suruošti lyg ir demokratišką, geravališką užgrobto krašto pasisakymą.** Be to, rinkiminė kompanija visais būdais ir priemonėmis stengėsi įpiliečinti per 23 metus Rusijoje nuvalkiotas frazes: „Tik Sovietinė santvarka yra ir bus darbo žmonių globėja ir gerovė"! „Tegyvuoja tėvas, mokytojas ir draugas Josifas Visarionovičius Stalinas!" Propagandos tarškėjimu buvo stengiamasi užtrenkti daugumos pakuždų klausimus: „Ar ilgai taip bus?", „Kur mus veda?"

Keletą kartų mane tai Lietuvos komunistų partijos vadas A. Sniečkus, tai M. Meškauskienė ragino Kaune ar provincijoje, ypač Panevėžio apygardoje, pasakyti keletą kalbų „saulėtos gadynės atėjimo proga", kaip išsireiškė „Tiesos" redaktorius G. Zimanas.

Bet ką galėjai šnekėti žmonėms, kuomet ir patys nerūpestingiausi gyventojai pamatė, kur visa tai veda. Nors buvo pirmosios dienos, bet bolševikinė sistema ir jos dvasios nešėjai taip greit išsiryškino, kad jau liepos 21 d. noromis nenoromis susirinkę atstovai iš įvairių mūsų krašto kampų atsivežė neramias ir siaubingais spėliojimais prislėgtas nuotaikas.

Susirinkę atstovai ir apgyvendinti „Metropolio" viešbutyje, buvo tuojau apsupti politinių veikėjų ir visokių politkalinių, ypač žydų. Tik vėliau paaiškėjo, kad tai buvę NKVD visokie pareigūnai atstovų sekimui ir demoralizavimui, gi atstovams jie patarnavo kaip raštinės ir visokių reikalų žinovai. Kaune gyvenantiems atstovams buvo patarta laikyti glaudžius ryšius su „Metropolyje" klaidžiojančiais provincijos atstovais, kurie, kaip ir nepartiniai kauniečiai, neturėjo ką veikti ir veltui vienas kitą klausinėjo kaip, kur, kada ir ką veiks, kalbės, svarstys.

Vienam „Metropolio" kambaryje netikėtai suradęs A. Sniečkų (jis tik retkarčiais pasirodydavo „Metropolyje") paklausiau, kokia bus dienotvarkė ar darbotvarkė, kodėl Liaudies Seimo atstovams netenka jos ir pamatyti? „Gausite vėliau", — ūmai atsakė, bet, tur būt, pats susigėdęs tokio melo, kitu tonu pridūrė: „Nesuspėjau išversti visų įsakymų... Mes ilgų diskusijų, ceremonijų nedarysime, tai ne buržuazinės demokratijos laikai". „Pakelsime rankas, nuleisime rankas ir baigta, kaip ir tinka statistams", — atsakiau. A. Sniečkus tomis dienomis jau buvo tik instrumentu Maskvos muzikų rankose. Kiek patylėjęs, atsistojo atsisveikinti ir pridūrė: „Spręsime labai svarbius reikalus, spręsime".

Daugumas provincijos, Kauno bei Vilniaus atstovų, kaip nepartiniai, slampinėjo „Metropolio" koridoriuose, džiaugėsi ir stebėjosi, kaip gyvenę buržujai tokiam viešbutyje, kaip jiems, tokiems ramiems ir smulkiems asmenims, patikėtas krašto likimas. Bet gatvė žygiuojanti dykinėtojų, nuobirų ir prievarta išvarytų demonstruoti būriai, klaikiai šūkavo" „Kas buvo nieks, tas bus viskuo".

Pamažu atstovai apsiprato su „Metropolio" apartamentais ir, maloniai aptarnaujami, vienas kitas įsidrąsino ir ėmė klausinėti vadus: A. Sniečkų, M. Meškauskienę, B. Fridmaną, Latvį, V. Niunką ir kitus, kaip pradėti savo, kaip atstovų, pareigas. Liaudies Seimo pirmojo posėdžio išvakarėse, liepos 20 d. dr. A. Garmus, A. Staškevičiūtė, L. Gira ir aš „Metropolyje" prie stalo susimetėme pasitarti. Jau buvo numanus Lietuvos nepriklausomybės užgniaužimas, bet, apsvarstę, nutarėme Liaudies Seimui pasiūlyti įstatymu apsaugoti Lietuvos vėliavą ir tautos himną. Tą dieną nebuvo paaiškėję, jog koks nors, kad ir menkiausias sumanymas, reikės pateikti raštu, ir tik leidus Liaudies Seimo prezidiumui, galima bus ko nors klausti arba ką nors pasiūlyti.

Tos pačios dienos vakare apie mūsų keturių sumanymą pasikalbėjau su A. Sniečkum, K. Didžiuliu-Grosmanu ir M. Meškauskiene. A. Sniečkus pasakė, kad himnas ir vėliava esą tik simbolinės smulkmenos. Kai dalykai iš esmės pasikeitę, ar verta esą tais niekniekiais galvą kvaršinti. Kai aš atsakiau, kad už tuos „niekniekius" žmonės daug vargo ir gyvybių paaukojo, jis sušuko: „Aš būdamas po ta vėliava, dešimt metų kalėjime trūnijau!" Ir patarė man greičiau atsipalaiduoti tokių naivių sumanymų. Suprantama, kad esminiai nepriklausomybės pagrindai jau buvo sutrypti tanko ir enkavedisto, bet tomis valandomis vis dar puoselėjome šiokią tokią viltį, ką nors ir kaip nors išgelbėti. K. Didžiulis-Grosmanas tuo klausimu beveik nesileido į kalbą, esą neturįs laiko, bet M. Meškauskienė ir B. Latvys-Fridmanas stačiai pulte užpuolė, iš kur man atėjusi tokia mintis. Koks absurdas esąs palikti darbo žmonių emgimo simbolį — tautinę vėliavą ir himną, kurie, palyginus su „internacionalu", esąs tik kukli dainelė. „Kam dainelė, pone Fridmanai, o mums tai tautos dvasios giesmė". — atsakiau, sąmoningai pabrėždamas poną, nors jau daugelis griebdavosi „draugo". Užvirė karšti ginčai. Į tą ginčą įsimaišė mandatų komisijos pirmininkas V. Niunka, kuris ramiu, prislėgtu balsu patarė nutraukti ginčą. B. Fridmanas tuojau kažin kur dingo, o M. Meškauskienė ėmė šaukti, kokie, girdi, fašistiniai galvalai sugundę net keturis, kaip ji sakė, geriausius atstovus, svaičioti tokias nesąmones. Čia nesą vietos tai svarstyti. Maskva su mūsų vyriausybe ir kariuomene pagrindinai susitarusi visais klausimais. Liaudies Seimui būsianti pateikta dienotvarkė ir paruošti įstatymų projektai, mums teliksią pasakyti, taip arba ne. „Žodžiu sakant, pakelti ranką — teigiau ir klausiau.

„Kaip sau nori", — įpykusi tarė M. Meškauskienė. „Tuojau pat reikės sulikviduoti tokius išsišokėlius! Mes žinome, kad tai fašistų sumanymas, o pats esi tik auka... Bet atminki: „Bolševikams nėra tvirtovės, kurios jie nepaimtų!" Tai pasakiusi, kažin kur nusvyravo. „Užsukime čia" — V. Niunka pakvietė į savo kambarį, kur ūmai nuvirto į foteli. „Nesiginčyk, viskas eina ir eis kaip numatyta ar tu, ar A. Garmus, ar A. Staškevičiūtė to norės ar nenorės. Jeigu per posėdį išsišoksi — paskelbs beprotiu, o gal dar išras, kad esi fašistų organizacijos auka... (B. d.).

Ties LGSF dvidešimtmečiu

(Atkelta iš 5 psl.)

giausia pasikliovė ir dabar pasikliauja. Ji niekad neieškojo užuovėjos, oficialiosios protekcijos, visada stengėsi nenukrypti nuo savo linijos.

Jei visuomenėje ir taurių nusiteikimų jaunime LGSF greit įgijo visiško pripažinimo ir nuoširdžių simpatijų, tai to neretai ir skaudžiai jai teko pasigesti iš oficialiųjų sluoksnių ir sportui vadovaujančių organų. Pačioj pradžioj, ano meto mūsų sportinio gyvenimo vairuotojai naujai įkurtą sporto organizaciją sutiko su nemažais rezervais, net ir su tam tikra pagieža, kuri praktikoj pasireiškė ne viena nuoskauda. LGSF kantriai pakelta. Netrūksta jų ir dabar, ypačiai Vilniaus klubui.

LGSF žydėjimas reiškėsi tada, kai mūsų visuomeninis gyvenimas buvo išsiliejęs į laisviausias formas. Ji susispaudė ir turėjo atsisakyti ne vienos savo pozicijų, kaip tik tada, kai mūsų visuomeninio gyvenimo pulsas turėjo sulėtėti. Bolševikams užplūdus, drauge su kitomis sporto organizacijomis buvo likviduota ir LGSF. LGSF sportininkai vieninteliai iš buvusių lietuviškų sporto organizacijų, norėdami išlaikyti savaimingą lietuviško sporto charakterį ir išvengti suvarymo į raudonųjų sporto organizacijų bučį, įsteigė prie „Paramos" kooperacinės bendrovės to vardo sporto klubą. Bet ir jis buvo uždarytas, kaip bolševikų nedraugų lizdas.

Galingajam vokiečių ginklui, talkininkaujamam lietuvių partizanų, išgujus iš mūsų krašto raudonuosius, LGSF vėl atgaivinta. Joje vėl susitelkė pajėgūs sportiniai branduoliai. Vokiečių valdžios ir mūsų savivaldos organams palankiai žiūrint į lietuvišką sportinį sąjūdį, jam sudarytos gana palankios, kiek tai sunkus karo metas leidžia, sąlygos. Jų dėka ir LGSF nuolat stiprėja ir darosi pajėgesnė didesniems naujojo gyvenimo sportui statomiems uždaviniams atlikti. Su dideliu dėkingumu minime ir mūsų visuomenės reikšmingą LGSF pripažinimą ir teikiamą visokeriopą paramą. Iš vienos pusės sudaromos sąlygos, iš kitos pusės rodomos nuoširdžios simpatijos elgiesefiečius skatina ir gaivina kietam darbui.

Dvidešimtmečio darbų virtinei paminėti, pasisemti jėgų ryžtingam darbui ateity LGSF ruošia platesnio pobūdžio sporto šventę. Ji turi įvykti š. m. spalio 10 ir 11 d. Kaune. Jos turtingoj programoj dalyvauti bus kviečiamos visos pirmaujančios lietuviškos sporto organizacijos, vokiečių karių sportiniai vienetai ir sporto klubai iš Latvijos ir Estijos. Tikimės, kad ši šventė bus ne tik imponuojanti sportinių jėgų demonstracija, bet ir vaisinga sportinių idėjų populiarizacija mūsų jaunime ir platesnėje visuomenėje. Iš jos laukiama prisidėjimo įtikinant mūsų senesniąją kartą, kad sportas tai ne jaunųjų žaidimas, bet jau virtęs neatjungiamu naujosios civilizacijos reiškiniu ir dabarties tautinio gyvenimo sudėtiniu elementu. Ir kaip toks jis negali būti ignoruojamas.

Kauno Suaugusių Institutas

1942/1943 mokslo metus pradės spalio mėn. 1 d. Klausytojai dar bus priimami iki rugsėjo mėn. 15 d.

Į visus skyrius klausytojai priimami iš stojamųjų ir patikrinamųjų egzaminų, kurie prasidės rugsėjo mėn. 21 d. 18 val. V. Kudirkos mokykloje (Trakų g-vėj 8). Asmens, įrodžiusieji išeitąjį mokslą dokumentais, laiko patikrinamuosius egzaminus iš lietuvių, vokiečių kalbų ir matematikos (vokiečių kalba privaloma tik stojantiems į Bendrojo lavinimo skyr. II, III ir IV kursą), o neįrodžiusieji išeito mokslo dokumentais, laiko egzaminus iš viso pradžios mokyklos ar gimnazijos atitinkamo kurso.

Šiais metais klausytojai priimami į šiuos skyrius:

I. Į Bendrojo lavinimo skyr. I-jį kursą baigę prad. mokykl. 4 skyr., į II-jį kursą — gimnazijos 2 klas.; į III-jį kursą — gimn. 4 klas.; į IV-jį kursą — gimnaz. 6 klas.; į V-jį kursą — gimnaz. 7 klases.

II. Į Administracijos ir Buhalterijos — Ekonomikos skyr. aukštesn. ciklus — baigę gimnazijos 8 klases.

III. Į Buhalterijos — Ekonomikos ir Mašinraščio — Stenografijos skyr. žemesn. ciklus baigę gimnazijos 4 klases.

IV. Į Agrotechnikos ir Prekybos—Kooperacijos skyr. baigę gimnazijos 4 klases arba žemesn. Žemės Ūkio mokyklą.

V. Į Technikos skyr. aukštesn. ciklą (veikia šios šakos: statybos, mechanikos, elektrotechnikos ir cheminės technologijos) baigę gimnazijos 4 klases, amatų mokyklą ir Suaugusių Instituto Technikos skyr. žemesnįjį ciklą.

VI. Į Technikos skyr. žemesn. ciklą (veikia šios šakos: mechanikos ir elektrotechnikos) baigę pradžios mokyklos 4 skyrius.

Mokslas trunka:

Bendrojo lavinimo skyriuje 5 metus, Administracijos — 2 metus, Technikos ir Agrotechnikos skyr. — po 3 metus, o visuose kituose skyriuose — po 1 metus.

Gabiems ir uoliems, ypač Technikos skyriaus, klausytojams numatomos stipendijos bei pašalpos.

Visuose skyriuose pamokos vyks popietinėmis valandomis (18—22 val.)

1941/1942 mokslo metais dėsčiusieji Institute ir naujai padavusieji prašymus lektoriai rugsėjo mėn. 19 d. 18 val. renkasi posėdžiui V. Kudirkos mokykloje. Dalyvavimas būtinas.

Instituto adresas: Kaunas, Vytauto prosp. Nr. 28.

Instituto Direktorius
12867(2)

Privalomo draudimo įnašus privalu įmokėti be atskiro raginimo

1. Valstybės Draudimo Valdybos Kauno miesto ir apskrities Inspekcija pakartotinai praneša, kad draudimo įnašai už privalomąjį trobesių nuo ugnies draudimą, einamiems 1942 metams **turi būti sumokėti** ne vėliau kaip iki š. m. rugsėjo mėn. 30 dienos.

2. Draudimo įnašus įmoka visi piliečiai, kurie turi Kauno m. ir apskr. ribose gyvenamus trobesius (prie jų ir ūkio trobesius) ir juos valdo:
a) nuosavybės teisėmis,
b) laikinųjų valdytojų teisėmis.

Pastaba: Į „b" grupę įeina ir tie trobesiai, kurie buvo nacionalizuoti, o dabar perduoti savininkams valdyti ir naudotis.

3. **Iš nesumokėjusiųjų draudimo** įnašų iki š. m. rugsėjo mėn. 30 d. jie bus išieškoti priverstina tvarka priskaičius baudą ir išieškojimo išlaidas.

4. Draudimo įnašus galima įmokėti: 1) Kauno miesto ir apskrities Inspekcijos kasoje (Mickevičiaus 5) kasdien nuo 9—16 val. ir prieš šventes nuo 9—13 val. ir 2) valsčiuose pas rajoninius inspektorius pagal paskelbtus valsčiuose tvarkaraščius.

5. Draudimo įnašus gali sumokėti bet kuris pilnametis asmuo (nebūtinai savininkas).

Valstybės Draudimo Valdybos Kauno miesto ir Apskrities Inspekcija
12673(1)

Karo Muziejui **reikalingas SARGAS.** Norinčius tarnauti prašoma kreiptis į Karo Muziejų darbo valandomis. 13061(1)

Kauno Valstyb. Maisto Gaminių Prekybai **reikalinga MAŠININKĖ.**
Kreiptis į Administracijos sk. Laisvės al. 32, kamb. 6.
12941(3)

Biržų Žemės Ūkio Draugijai tuojau reikalingi
SĄSKAITININKAI.
Salygos geros.
Prašymus su gyvenimo aprašymu siųsti Biržų Žemės Ūkio Draugijos vardu, Biržai, Dvaro g., tel. 25. 13038(7)

Valst. spaustuvei „Raidė" Kaune, Kalėjimo g-vė Nr. 3, reikalingi **mokiniai ir pasiuntinys — ekspeditorius.** Kreiptis darbo valandomis. 12955(3)

Vilniaus Suaugusių Institutas pradeda naujų klausytojų registraciją 1942/43 mokslo metams.

Nuo šios dienos Vilniaus Suaugusių Institutas pradeda priiminėti prašymus norinčių stoti į Vilniaus Suaugusių Institutą.

Įstojimo sąlygos:

Į visus skyrius ir grupes klausytojai priimami tik iš egzaminų, kurie įvyks rugsėjo mėn. 15 d. Egzaminai bus iš lietuvių kalbos ir aritmetikos.

Įstojimo cenzas į:
1. Bendro lavinimo skyr. I gr. 4 skyr. pradž. mokyklos, o į II gr. to paties skyr. 4 gimn. kl.
2. Administracijos skyr. 4 gimn. kl.
3. Buhalterijos — Ekonomikos skyr. 4 gimn. kl.
4. Mašinraščio — Stenografijos skyr. 4 gimn. kl.
5. Technikos skyr. I gr. pradž. mokykl., o į II gr. 4 gimn. kl.
6. Agrotechnikos skyr. pradž. mokyklos.
7. Kooperacijos skyr. pradž. mok.
8. Prekybos kursus pradž. mok.
9. Lietuvių kl. kursus pradž. mok.

Prašymai priimami ligi š. m. rugsėjo mėn. 15 d. Instituto raštinėje (Vilnius, Šv. Ignoto g-vė Nr. 3, tel. 694 ir 163), pridedant išeito mokslo pažymėjimą ir 2 fotografijas.
12843(1)

Valstybinei Lentpiūvei „Maumedis", Kaunas Kranto al. 50. darbininkų valgyklai reikalinga **virėja ir kontoros patarnautoja.** Dėl sąlygų kreiptis darbo valandomis pas įmonės vedėją. 12975(3)

PRANEŠIMAS

Į Rietavos Žemės Ūkio Mergaičių mokyklą priimamos mokinės į pirmą ir antrą kursą. Mokslas prasidės spalio mėn. 1 d. Mokoma bendro lavinimo ir specialiųjų dalykų: virimo, kepimo, audimo, siuvimo, rankdarbių, skalbimo, konservavimo, daržininkystės, bitininkystės, sodininkystės ir t. t. Mokslas nemokamas. Prie mokyklos yra bendrabutis, kuriame mokinės gauna butą, kurą, šviesą. Maistą atsiveža savo arba gauna pagal maisto kortelę. Neturtingos mergaitės pragyvenimui gauna pašalpą.

Prašymus siųsti Rietavo Žemės Ūkio Mergaičių Mokyklos Vedėjai.
13039(1)

AŠTRIOSIOS KIRSNOS ŽEM. ŪKIO MOKYKLON

(Seinų apskr., Rudaminos valsč.) priimami berniukai ir mergaitės ne jaunesni 15-os metų amžiaus, baigę pradžios mokyklos 4 skyrius. Nebaigę pradžios mokyklos, gali laikyti įstojamuosius egzaminus iš lietuvių kalbos ir aritmetikos.

Mokykloje veikia berniukų ir mergaičių (namų ruošos) skyriai. Mokslas veltui. Neturtingiems, gero elgesio ir darbštiems mokiniams gali būti skiriamos pašalpos. Prie mokyklos yra bendrabutis, kuriame maistą mokiniai gali gauti pagal korteles arba atsivežti savo.

Norintieji lankyti mokyklą, privalo iki rugsėjo mėn. 20 dienos paduoti mokyklos vedėjo vardu prašymą su išeito mokslo pažymėjimu ir gimimo metrikais.

Mokslas pradedamas spalio mėn. 1 dieną.

Smulkesnių žinių galima gauti mokykloje asmeniškai arba telefonu (Rudamina 3, Seinų apskr.).

Mokyklos Vedėjas
12337(3)

P. Samuitis Povilas, buv. Klaipėdos Muzikos Mokyklos mokytojas, kviečiamas skubiai atvykti į Vilniaus Filharmoniją tarnybos reikalu arba pranešti savo adresą. Vilniaus Filharmonijos Direkcija, Vilnius, Aušros vartų g. 5.
12968(4)

Valstybiniam Malūnų Trestui

reikalingi:
1. Malūnų vedėjai Kaune, Jiezne ir Kupiškyje,
2. Buhalteris Viekšniuose,
3. Malūnininkas-meisteris Kaune ir
4. Mašininkė Kaune.

Prašymus su gyvenimo aprašymu siųsti Tresto Valdytojui, o asmeniškai kreiptis darbo valandomis į Tresto Administracijos skyriaus viršininką - Kaunas, Laisvės al. 31 b, tel. 20781.

RADIOCENTRAS

Inž. V. STULGAIČIO
KAUNAS, LAISVĖS AL. 76. TEL. 26192.
Kvalifikuotas ir sąžiningas radio taisymas. Bet kokiomis aplinkybėmis neturėti jokio nepatenkinto klijento,—mūsų šūkis.
SENOVIŠKO TIPO APARATAMS ĮMONTUOJAME
TRUMPAS BANGAS
DARBAS ATLIEKAMAS LAIKE TRIJŲ DIENŲ.

2-RAS V. ČERNIAUSKO CIRKO ARTISTŲ TRUPĖS PASIRODYMAS ŠIAULIUOSE.

Nuo š. m. rugsėjo mėn. 2 dienos **visiškai**

Nauja programa.

Dalyvauja: Rygos L. Grivskio vyrų kvartetas, Estijos akrobatai Edua Leon, Pabaltijo kaučikė „Ženeta", žengliorius Larsonas, šokėjų sąstatas kupletistas Remėsą su naujomis aktualiomis temomis, dresiruotas šuo Sultanas ir daug kitų naujų numerių.

V. Černiausko Cirkas

Senoji turgavietė — (Seimo Lukšio gatvė).
Nuo š. m. rugsėjo mėn. 1 dienos
Pirmą kartą Kaune

Dalyvauja Rygos cirko skrajojantieji oro akrobatai, Estijos artistai „2 Valentino". Kiekvienas nustebs išvydęs cirko arenoje dresiruotą orangutangą, kuris ant siūbuojančios palmės su mergaite dirbs šiurpulingus kartų ir malonius triukus ir daug kitų nematytų numerių, kaip užsienio artistų, taip ir vietinių. Klaunai „Margo ir Kiki" linksmins publiką naujame repertuare.

Programos pradžia: šiokiadieniais — 17.45 ir 20 valandą, šventadieniais — 15, 17.30 ir 20 val.

Kasa atdara: šiokiadieniais nuo 15 val. iki 20 val. šventadieniais nuo 12 iki 20 val.

CIRKO DIREKCIJA

Vokiečių firma norėtų parduoti Lietuvoje
MALŪNO REIKMENIS
girnas, plokštes nudilusioms girnoms, plaktukus, pikliui šilką, apvalius piūklus ir viso kita.
TRUMPAS PRISTATYMO TERMINAS
Smulkius užklausimus prašoma tuojau siųsti per „Į Laisvę" dėl Nr. 14900. 12909(3)

Pressevertrieb Kauen G. m. b. H. **reikalingi kvalifikuoti sąskaitininkai ir pokuotojai.** Kreiptis: Kaunas, Duonelaičio 25, nuo 8 — 16.30 val.

Kauno Pramoninių Gaminių Prekybos
KOJINIŲ TAISYMO SKYRIUS
Laisvės al. 22
priima taisyti moteriškas kojines.
Kauno Pramoninių Gaminių Prekyba.

MAŠININKĖ
mokanti vokiečių kalbą, skubiai reikalinga „**SACCHARIN GESELLSCHAFT M. B. H.**" **Kauen, Gardino 47.** Kreiptis asmeniniai nuo 9 iki 12 val., tel. 29545 13052(3)

H. K. P. Kauno skyriui tuojau reikalingos moterys, vaistinės darbininkės, **mokančios vokiečių kalbą. Taip pat** reikalingi automechanikai. **Atlyginimas pagal susitarimą.** Dirbantieji iš įmonės virtuvės gauna **pietus. Kreiptis** į Gruppe Instandsetzung Uffz. Rohde (Kūno Kultūros Rūmai).
13046(1)

Valst. Metal. Dirbinių Fabrikui „**Pergalė**", buv. Br. Tilmansų Akc. B-vė, skubiai reikalinga prityrusi mašininkė. Pageidaujamas, bet ne būtinas vokiečių kalbos mokėjimas. Prisistatyti įmonės kontoroje Kaune, Napoleono 11, darbo valandomis. 13023(2)

Kauno Didysis Teatras

Šeštadienis, IX. 5, 18.30 v.
COPPELIA
Delibo 3 v. baletas
Bil. 1,00—4,00 RM

Sekmadienis, IX. 6, 18.30 v.
NAUJIEJI ŽMONĖS
P. Vaičiūno 5 v. komedija
Bil. 0,60—3,00 RM

Pirmadienis, 7. IX., 19 v.
COPPELIA
Delibo 3 v. baletas
(uždar. spekt. Wehrmachtui)

Antradienis, 8. IX., 18.30 v.
PRISIKĖLIMAS
P. Vaičiūno 5 v. komedija
Bil. 0,60—3,00 RM

Trečiadienis, 9. IX., 18.30 v.
PAKALNĖ
E. d'Albert 3 p. opera
Bil. 1,20—5,00 RM

Ketvirtadienis, 10. IX., 19 v.
PAKALNĖ
E. d'Albert 3 p. opera
(uždar. spekt. Wehrmachtui)

Penktadienis, 11. IX., 18.30 v.
ŽVEJAI
St. Santvaro 4 v. drama
Bil. 1,00—4,00 RM

Šeštadienis, 12. IX., 18.30 v.
LINKSMOJI NAŠLĖ
F. Leharo 3 v. operetė
Bil. 1,00—4,00 RM

Sekmadienis, 13. IX., 14 v.
NAUJIEJI ŽMONĖS
P. Vaičiūno 5 v. komedija
(uždar. spekt. Profsąjung.)

Sekmadienis, 13. IX., 18.30 v.
CIGONŲ BARONAS
J. Strausso 3 v. komišk. opera
Bil. 1,20—5,00 RM

Bilietai parduodami nuo 10—12 ir 16—19 val.

PASTABA: Pavėlavusieji, po trečio skambučio, salėn nebus įleidžiami.

Į LAISVĘ

Kaunas, Duonelaičio 25

REDAKCIJA interesantus priima nuo 12—13 ir 17—18 val. Telefonai: vyr. redaktoriaus 20520, red. sekretoriaus 21414, redakcijos 20530.

ADMINISTRACIJA dirba nuo 7 ligi 18 val., prieš šventadienius — nuo 7 ligi 15 val. Telef.: skelbimų skyriaus — 26375, buhalterijos — 27659, ekspedicijos 24825.

PRENUMERATA: Tel. 26225,

siunčiant raštu per laikraščių užsakymo punktus — 1,30 RM mėn.;

•

siunčiant paštu kaip spaudinius — 1,10 RM prenumeratos ir 0,90 RM persiuntimo išlaidų;

•

Anksčiau išėjusius numerius administracija pasiunčia apmokėjus numerio kainą ir po 0,05 RM už kiekvieną numerį persiuntimo išlaidų.

SKELBIMAI: smulkūs skelbimai už kiekv. 15 žodžių arba jų dalį: 1) darbo ieškantiems 0,30 RM; 2) darbo siūlantiems 1.50 RM; 3) pirkimo ir pardavimo reikalais — 2 RM.

•

Valdinių ir prekybinių įstaigų įmonių, gydytojų ir pan. skelbimai 1 petito eilutė 0,50 RM.

•

Mirties pranešimai standartinio dydžio spausdinami administracijos parinktoje vietoje už 5 RM; užuojautos — 10 RM.

•

Skelbimai priimami administracijoje darbo metu ir spausdinami kitos dienos numeryje.

PINIGAI galima siųsti paštu administracijos vardu arba per Lietuvos Banko skyrius „Spaudos Žodis" a. a. b. vardu (papr. ein. sąsk. Nr. 8012) Lietuvos Bankui Kaune.

Spausdina: Spaustuvė „ŽAIBAS" Kaunas, Duonelaičio g-vė Nr. 24.

SMULKŪS SKELBIMAI

Siūlo darbo

Skubiai reikalinga darbšti tarnaitė. Atlyginimas geras. Kreiptis Savanorių 7, b. 1, tel. 25108. 12974(3)

Prie mažos šeimos skubiai reikalinga sąžininga tarnaitė, — mylinti vaiką. Gali būtį ir jauno amžiaus. Sąlygos ir atlyginimas geras. Kreiptis Vytauto pr. 26, b. 7. 13012(2)

Lengvam darbui, garo katilo kūrenimui reikalingi kūrikai. Gali būti ir pensininkai. Įmonė „Klevas". Siūlų g. 5, tel. 41438. 12994(3)

Geromis sąlygomis statinaičių gamybai reikalinga sdarbininkas. Siūlų g. 5, įmonė „Klevas", tel. 41438. 12993(3)

Mažai šeimai reikalinga sąžininga tarnaitė. Kreiptis nuo 17—19 val. Žemaičių g. 17, b. 3, tel. 22140. 13049(1)

Reikalinga ateinanti arba nuolatinė tarnaitė. Vaižganto 12, b. 9 nuo 17—20 val. 13045(1)

Reikalinga mokanti virti ateinanti tarnaitė. Kreiptis: Trakų 8, b. 2. 13031(2)

Mažai šeimai reikalinga mergaitė arba senutė prie vaiko, mokanti namų ruošą. Mickevičiaus 14, b. 8. 13067(1)

Skubiai reikalingas mokytojas, paruošti suaugusį į V klasę iš lietuvių k., vokiečių k. ir matematikos. Skambinti tel. 23350, nuo 13 iki 14 val. 13060(1)

Mažai šeimai skubiai reikalinga tarnaitė. Kaunas, Nemuno g. 2, II aukšt., b. 1. 13064(1)

SKELBIMAS

Darbo ir Socialinių Reikalų Vadybos išlaikomiems Vaikų Namams tuojau reikalingos gailestingosios seserys ir auklėtojos su pedagoginiu pasiruošimu. Pirmenybė teikiama baigusioms pedagoginį ar aukštesnį mokslą. Prašymai paduodami Socialinės Apsaugos Departamento Direktoriui. Dėl sąlygų ir darbo vietos pasirinkimo kreiptis į Socialinės Apsaugos Departamentą. Kaune, Gedimino g-vė 40, III aukštas asmeniškai arba tel. 26218 ir 20644.

Socialinės Apsaugos Departamentas
12940(3)

Reikalingas vyrų kirpėjas-ja. Sąlygos susitarus. Laisvės al 66, Kaunas. J. Jonušas. 13065(1)

Ieško darbo

Baigęs VI sk. pr. mok. jaunuolis, dirbęs raštinėje, ieško tarnybos Kaune. Siūlyti Poderiui Juozui, Veiverių v., II Girininkų km. 12800(2)

Ieškau darbo keletai valandų po piet. Gerai žinau vokiečių, lietuvių ir rusų kalbas (esu baigusi vokiečių gimnaziją). Kreiptis į laikraščio administraciją dėl Nr. 4747. 13017(2)

Inteligentė moteris ieško kokio nors vakarinio darbo. Gali rašyti savaja mašinėle. Kreiptis „Į Laisvę" administraciją raštu. Morkūnienė. 13019(2)

Ieško vietos specialistė šeimininkė—virėja su ilga praktika. Pageidauja dideliame ūkyje, valdiškoj valgykloj. Dainavos pašto agentūra, tel. 20909. 13016(2)

Pamesta

Pamesta Petro Vanago vidaus pasas, rūkalų, maisto kortelės ir darbo pažymėjimas. Prašau laikyti be vertės. Radusiam atlyginsiu. Tunelio 1. Tarnyb. tel. 23721. 13050(1)

Pamestas pasas ir tarnybinis pažymėjimas Onos Bagdonovienės, išduotas Kauno miesto savivaldybės. Radus prašau grąžinti Bažnyčios 7—4, arba laikyti be vertės. 13047(1)

Š. m. rugsėjo mėn. 2 d. pamestas mot. rankinis double laikrodukas. Radėjui bus gerai atlyginta. Pranešti tel. 28635. 13028(1)

Pamestą M. Römerienės liudijimą kojinėms pirkti nr. 21793, Lietūkio krautuvėj, prašau laikyti be vertės. 13020(1)

Pamestą prekybininkės K. Čigrėjienės (Bažnyčios g-vė 19). 18,7 kg svlestul pirkti leidimą Nr. 8963, duotą Kauno miesto Maitinimo ir Ūkio Skyriaus 1942 m. kovo mėn. 16 d., laikyti negaliojančiu, pagal jį prekių neatleisti ir jį radus tuojau grąžinti išdavusiai įstaigai.

Visi tiekėjai įpareigojami patikrinti, ar pagal šį leidimą prekės nėra patiektos, ir jei jos būtų patiektos, tuojau pranešti Maitinimo Valdybai ir leidimą išdavusiai įstaigai.

Kas šį leidimą panaudos piktam ir pagal jį neteisėtai gaus prekes, bus baudžiamas visu griežtumu.

Kauno m. Maitinimo ir Ūkio Skyrius
13069(1)

Parduoda, perka

Pirksiu arba į ką nors keisiu sportišką dvynukams vaikams vežimėlį. Siūlyti raštu laikraščio adm. Nr. 15008. 13029(1)

Gerą sidabrinį laikrodį mainysiu į dviratį. Siūlyti tel. 28526. 12980(2)

Ieškau pirkti remontantnų, miško ir džiovintų aviečių. Siūlyti laikr. adm. Nr. 14958. 12976(2)

Dėmesio!

Cirkui siūlykite brezento ar drobės, keisime į ką kitą. Kalvių 15 — 6, Stanaitis. 12981(5)

Fanera neklijuota 2 — 3 m/m storio tinkama vidaus sienoms apkalti ir dėžučių gamybai, didesniame kiekyje gaunama įmonėje „Klevas", Siūlų 5, tel. 41438. 12992(3)

Balionines padangas Nr. 28 keisiu į Nr. 26. Dėl sąlygų kreiptis nuo 17 val. tel. 20383. 12860(1)

Perku senus, vartojimui netinkamus skėčius — lietsargius. Vytauto prospektas 2a krautuvė. 12773(10)

Reikalingas geras giluś vaikui vežimėlis. Susitarus keičiu į kitus daiktus. Siūlyti Kaunas, Italijos g-vė 60d, b. 3, tel. 24706. 12789(3)

Pirksiu gerame stovyje lengvą 2—4 vietų automobilį. Siūlyti šio laikr. adm. Nr. 14932. 12948(3)

Pirksiu arba keisiu į ką nors sportišką vaikų vežimėlį gerame stovyje. Siūlyti šio laikr. adm. 14921. 12935(1)

Keisiu plosčių vidutinio ūgio ant mažai vartoto dviračio. Kreiptis: Kapsų g-vė 68. 13044(1)

Ieškome pirkti geležinių ašių vežima. Josvainių Ž. Ūkio Kooperatyvas. 13042(1)

Mainau į kitką geram stovyje vyr. dviratį. Sužinoti: Muravos km. 27. 13034(1)

Naują sportišką vaikui vežimėlį keisiu į spintą drabužiams, bufetą valgomajam arba rašomąjį stalą. Dėl vertės skirtumo susitarsim. Siūlyti tel. 23675 nuo 8—15 val. darbo dienomis. 13027(1)

Pirksiu rudos ar pilkos spalvos paltą. Siūlyti, nurodant kainą, Eurenijai Nagaitytei, Bebirvai, Šimkaičių p. 13025(1)

Parduodu virš 20-ties valstybių vartotus pašto ženklus, apie 360 štukų. Kreiptis laišku: Ciprijonas Plauška, Vilkų - kampo km., Švėkšna. 13054(1)

Keisiu juodą gerą kostiumą į dviratį, arba šviesesnės spalvos dryžuotą medžiagą su visais gerais priedais. Mickevičiaus 23, b. 3, tel. 25967. 13053(1)

Baterijinį Siera radijo aparatą su 2 akumuliatoriais be baterijų keisiu į vaikų sportinį vežimėlį ar į kitką. Mickevičiaus 20b, b. 12. 13071(1)

Pirksiu veidrodį tualetiniam stalui. Siūlyti šio laikraščio adm. Nr. 15046. 13072(1)

Foto aparatą „Agfa" su 2 filmom ir liuksusinį, geltonos ar juodos odos, portfelį keisiu į tinklinį 4 — 6 lempų radijo aparatą. Siūlyti šio laikr. adm. Nr. 15041. 13066(1)

Keičiu 6 lempų radijo aparatą į akordeoną (nemažiau 32 bosų). Skambinti tel. 28377. 13055(1)

Keisiu vyrišką vasarinį paltą į radijo aparatą, moterišką laikrodėlį į medžiagą moteriškam paltui. Galiu primokėti. Šančiai, Mažeikių 31, b. 4. 13070(1)

Naują, gilų vaikų vežimėlį keisiu į kitką. Širvintų 79 — 1. 13058(1)

Švarką keisiu į kelnes (ilgas) vid. ūgiui. Pasirinkimas iš trijų švarkų. Teirautis Višinskio 4 — 1, R. V. 13062(1)

Keisiu pusę gyv. namo su žemės sklypu 575 kv. metr., Radviliškyje, Šiaulių apskr. (netoli stoties) į gyv. namą Petrašiūnuose arba Pažaisly. Teirautis nuo 16 iki 17 val. tel. 24168. 13033(1)

Butai ir kambariai

Panelei, ūkininkaitei, reikalingas kambarys su baldais. Nurodžiusiam gerai atlyginsiu. Pasiūlyti laikraščio administracijai Nr. 13059. 13059(1)

3 asm. šeimai reikalingas 2—4 kambarių su virtuve ir patogumais, krosnimis apšildomas butas. Perleidžiusiam ar nurodžiusiam, paėmus butą, gerai atlyginsiu. Siūlyti telef. 25515 nuo 8 iki 10 val. ir nuo 16 iki 18 val. 12912(1)

2 asm. šeimai reikalingas 1—2—3 kamb. su virtuve ir patog., krosnimis apšildomas butas. Perleidusiam ar nurodžiusiam, paėmus butą, gerai atlyginsiu pinigais ar kitkuo. Rašyti „Į Laisvę" adm. Nr. 14808. 12787(2)

Butą 3 kamb. ir virtuv. su patogumais keisiu į 2 kamb. ir virt. Mickevičiaus 14—8, tel. 28674. 13068(1)

Prie šeimos priimama gyventi tarnautoja ar mokinė. Teirautis: Napoleono g-vė Nr. 31, b. 2 (prie Karmelitų bažnyčios) darbo dienomis nuo 17—20 val., šventadieniais nuo 10—14 val. 13035(1)

Įvairūs

Vertimų biuras „PLUNKSNA". Kaunas, Sapiegos 6 nr. Telef. 23727. 10149(25

Baleto, Plastikos ir Šokių kursai prof. O. Iljinskaitės. Daukanto g. 7, b. 3, tel. 28707. Priim.: nuo 10—11 ir 17—21 val. 13048(1)

Studentas už apkūrenamą kambarį duos gimnazijos kurso vokiečių ir anglų klb. pamokas. Siūlyti raštu R. Šukiui, Poškos 14—1. 12979(1)

A. Likanderis atnaujino dainavimo pamokas. Pasikalbėjimo valandos nuo 17 iki 19 val. be šeštadienio ir sekmadienio. Vytauto pr. 28, b. 10, kieme (įėjimas iš Krėvos g-vės). 12770(3)

Modern. **kino aparatas**, tipo 8 mm nuotraukoms ir projekcijai, objektyvas F:2,8 su visais priedais ir 200 mtr. filmo su foto chemikalais keičiamas į naują vyrišką kostiumą arba į kitką. Būgos 20 b. 3. Tel. 26101. 12983(2)

Vertimų biuras „PRAŠYMAS" rašo ir verčia į vokiečių kalbą įvairius prašymus, dokumentus ir kt. Kaunas, Putvinskio 28. 12821

27.VIII, buv. Žuvų turgavietėj rasta piniginė. Teirautis: Veiverių g-vė 51 Nr. pas M. Nenortienę. 12858(3)

Pavogta iš Šapokos Alfonso šie asmens dokumentai: laikinas asmens liudijimas Nr. 2616, darbo pažymėjimas, draudžiamu laiku vaikščioti leidimas, Arbeitsamto knygutė ir maisto kortelė. Laikyti be vertės arba grąžinti į II-rą Policijos nuovadą. 12877(1)

Pavogtą Kurlavičiūtės Elenos darbo pažymėjimą, duotą valst. lentp. „Vilija" š. m. V mėn. 4 d. Nr. 18, laikyti be vertės. 13056(1)

PRANEŠIMAS

Nuo š. m. 5. IX. atgaivinamas (bolševikų laikais neveikęs) **Namų Mokymo Biuras „Mokslas"**, kuriame prityrusiu pedagogų bus duodamos žodžiu ir laiškais **kalbų, komercijos mokslų ir matematikos pamokos.** Kalb. val. 15—19 val. Adresas: Kaunas, Laisvės al. 50 (Deutsches Haus" viešbutis). 13073(1)

Teatras

Lukšio g-vė 21. Telef. 21861.

Nuo rugsėjo 1 dienos plati ir įdomi

Nauja programa

Bilietai parduodami Teatro kasoje nuo 12 — 14 val. ir nuo 17 — 20 val. Seansai 18 ir 20 val. Šventadieniais 16, 18 ir 20 v.

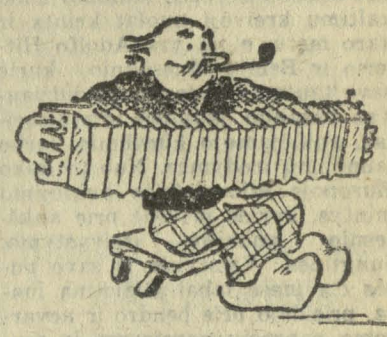

Pupų Dėdės PASTOGĖ

Jonavos g. 10 Nr. (prie buv. žuvų turgaus, ant Neries kranto) Tel. 25772, 27927.

Tautiški šokiai, dainos ir kupletai

Visi kiti artistai duoda naujus numerius.

Be to, su naujais ir aktualiais kupletais dalyvauja

RADIJO
Pupų Dėdė

Seansai: 17 ir 19 val. Šventadieniais: 15, 17 ir 19 val.

Bilietai parduodami kasdien nuo 13—19 val. „Pastogėje" Jonavos 1.

Čia kasdien veikia VAIKŲ KARUSELĖ.

KAUNO AUKŠTESN. TECHNIKOS MOKYKLOS MOKINIŲ IR KANDIDATŲ DĖMESIUI

Pakitėjus egzaminų ir mokslo pradžios datoms pranešu, kad:

1. Dar priimami prašymai įstoti į Kauno Aukštesn. Technikos Mokyklą.
2. Š. m. rugsėjo mėn. 17 d. 8 val. patikrinamieji egzaminai kandidatams.
3. Š. m. rugsėjo mėn. 18 ir 19 d. d. pataisomieji egzaminai mokiniams.

13051(1)

ŠIAULIŲ PREKYBOS INSTITUTO PRANEŠIMAS

Prekybos Instituto studentų žiniai pranešu, kad rudens sesijos egzaminai prasidės rugsėjo mėn. 17 d.

Imatrikuliacijos aktas įvyks rugsėjo mėn. 28 d.

Paskaitos prasidės rugsėjo mėn. 29 d.

Instituto Rektorius
13041(1)

ATSAKYMAS ROOSEVELTUI

Baldur von Schirachas apie Roosevelto kalbą jaunimui

BERLIN. IX. 4. DNB, gavusi Roosevelto kalbą, tuoj suėjo į kontaktą su reichsleiteriu vokiečių jaunimo auklėjimo reikalams Baldur von Schirachu, norėdama iš jo patirti nuomonę dėl Jungtinių Valstybių prezidento kalbos. Baldur von Schirachas, kuris šiuo metu kartu su Italijos fašistiniu jaunimu ir bendradarbiaujant visoms visų jaunų Europos tautų jaunimo organizacijoms ruošiasi įsteigti „Europos jaunimo sąjungą", penktadienį per radiją duos atsakymą į Jungtinių Valstybių prezidento kalbą ir jau dabar DNB agentūrai pareiškė nuomonę dėl šios kalbos.

„Niekas mažiau neturi teisės kreintis į pasaulio jaunimą, kaip mr. Rooseveltas, pareiškė Baldur von Schirachas. Kas savo namuose negali palaikyti tvarkos, turi susilaikyti teikęs pamokymų kitiems. Jaunimo reikalų srityje Jungtinės Valstybės nieko nepadarė, išskyrus paviršutini Europos auklėjimo institucijų pamėgdžiojimą. Jos nesusidoroja su savo vaikais, o nori auklėti kitų žmonių vaikus. Jų jaunimas yra be idealų, be kultūros ir be vadovybės. Jis neturi nei bendruomenės, nei tikro tikslo, dėl kurio verta gyventi. Tik prieš 10 dienų ponia Rooseveltienė vienoje kalboje pareiškė, kad Amerikos jaunimo palaidumas didėja bauginančiu mastu. Aiškus dalykas, kad ašies valstybėse jaunimo nusikaltimų kreivoji nuolat krinta ir karo metu, o tai yra Adolfo Hitlerio ir Benito Mussolinio, kurie savo tautoms padovanojo didžiausias pasaulio jaunimo organizacijas, auklėjamojo kūrybinio darbo laimėjimų įrodymas. Nuo to laiko Europoje kilo didelės auklėjimo mintys, kurios privedė prie aukštesnio žmonijos išsivystymo. Jungtinės Valstybės iš savo pusės čia įnešė labai abejotiną įnašą, prisidėjo prie bendro ir nevaržomo papročių nepaisymo ir sensacingu propagavimu gangsterių tipų Al Caponės pavyzdžiu pagaliau jaunąją Šiaurės Amerikos kartą atvedė į tokią padėtį, kurią pirmoji krašto dama, jausdama reta, bet lygiai reikšmingą tiesos meilę, pavadino moraliniu palaidumu.

Europos tautų jaunimas visiškai teisėtai atsisako priimti atsišaukimą, kuris yra kilęs iš tokio krašto, kuris gali mokytis iš Europos, bet neturi teisės iš savo pusės mokyti Europos. Rooseveltui mūsų žemės rutulio dalies ir mums draugiškos Japonijos jaunimas, vadinasi, mūsų laikų idealistiškai galvojančios jaunimo sąjungos, atrodo lyg sukalkėjusios demokratinės reakcijos ir politinio supuvimo esmė. Nusikalstamas kvailys Baltuosiuose Rūmuose nebus gerbiamas, bet niekinamas to jaunimo, į kurį jis kreipiasi. Jeigu jis šiandien tvirtina, kad pasaulio jaunimas nieko negalįs laukti iš ašies, išskyrus mirtį, tai tokios kvailos ir paikos frazės, kuriomis Rooseveltas visada stengiasi apgaudinėti. Jis, kuris Amerikos jaunimui prieš savo perrinkimą prezidentu iškilmingai ir šventai pažadėjo nevesti jo į karą, po rinkimų neišlaikė savo žodžio. Šis nusikaltėlis pasaulio jaunimui didžiuojasi supratimu, kad jis sukurstė šį karą. Vadinasi, jis neša svarbiausią dalį kaltės dėl mirties to narsaus jaunimo, kuris žuvo šio naujojo pasaulinio karo mūšių laukuose. To jaunimo kraujas tenka jo sąžinei.

Pasaulio jaunimas atsisako klausyti pamokymų apie laisvę, teisingumą, pažangą ir padorumą iš lūpų šio sąžinės neturinčio žmogaus. Jis savo kalboje nukalė frazę, jog esama jaunų žmonių, kurie yra protingi, ir senų, kurie yra neprotingi. Tuo būdu jis pataikė pats sau. Mes leidžiame sau pirmąją frazės pusę pritaikyti jaunoms Europos tautoms, o antrąją pasiųsti pačiam Rooseveltui. Netrukus pirmą kartą susirinks Europos jaunimo sąjunga. Penkiolika tautų, kurios taip pat pasisako prieš Roosevelto plepalų prie židinio, skirtų pasaulio jaunimui, arogantiškumą, tada dar kartą vieningai atmes šį vyrą ir jo melagingą atsišaukimą.

Didelės Europos modernaus jaunimo auklėjimo revoliucinės pirmenybės paties jaunimo vadovavimas sau teikia tai, kad senojoje Europoje jaunas žmogus dabar daugiau tiki į Fiurerį, bet ne į kvailius ir guvernantes. Bet Roseveltas savo tiek pat frazingu, kiek tuščiu atsišaukimu jaunimo reikalui virto pasaulio guvernante Nr. 1, kuri pasiduoda viso pasaulio jaunimo pajuokai".

* * *

BERLIN. IX. 4. Prezidento Roosevelto „pasaulio jaunimui" skirtąją kalbą „Deutsche Algemeine Zeitung" šiandien vadina „pipirine kalba", kuria siekiama Jungtinių Valstybių jaunimą nuteikti taip, kaip to nori ir kaip reikia Roosevelto žydiškajai aplinkai. Ryšium su jo kalboje pavartotu sakiniu „Mes žinome, kad išmintis nebūtinai ateina drauge su amžium ir kad net seni žmonės gali būti silpnaprotiai" laikraštis pažymi, kad Rooseveltas to yra gyvas pavyzdys. Kitas ryškus paties savęs apkaltinimas dėl Roosevelto kaltės už karą, laikraščio nuomone, yra jo išvedžiojimai, kad visuose karuose kaip tik jaunoji karta nešanti kovos naštą ir paveldinti visas karo paliekamas negeroves. Juk kaip tik Rooseveltas yra tas žmogus, kuris, pradedant Lenkija 1939 metais ir baigiant Brazilija 1942 metais, daugybę kraštų sukurstė karui, tuo pačiu uždėdamas naštą šiandieninei kartai ir amerikiečių jaunimui, naštą, kurią jis dar labiau, negu kas kitas, būtų turėjęs atitolinti.

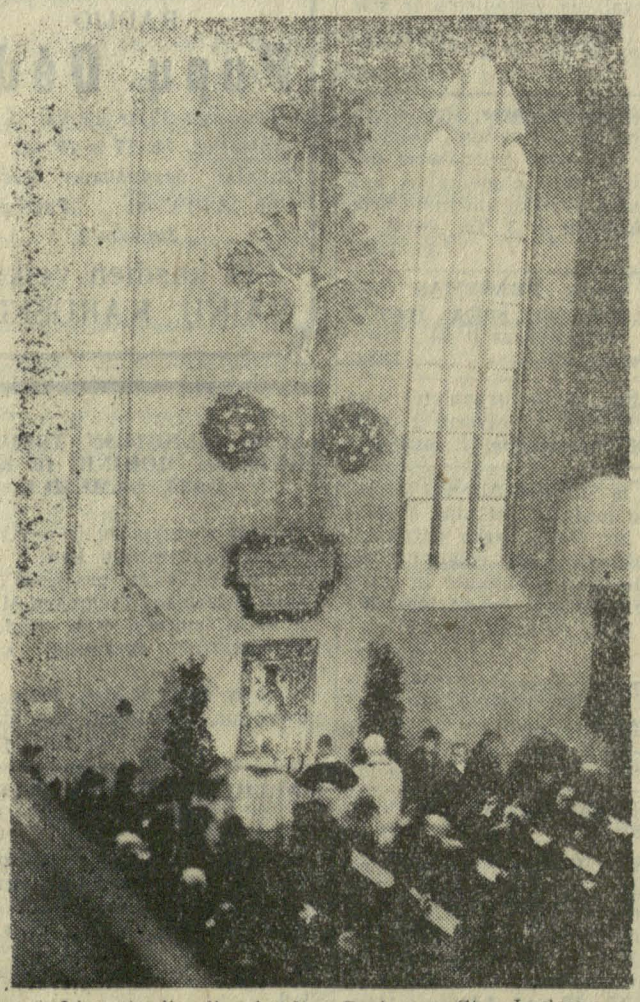

Lietuvių liaudies kryžius Berlyne, St. Ludgero parapijoje, kur lietuviai renkasi savo pamaldų.

BOMBINIS PASIKĖSINIMAS PRIEŠ VIENAS ŠIAURĖS AIRIJOS KAREIVINES

STOCKHOLMAS. IX. 4. Kaip Reuteris praneša iš Belfasto, naktį į penktadienį buvo kėsintasi susprogdinti policijos kareivines Randaltowne, Antrimo grafystėje. Bomba su tam tikram laikui nustatyta dagtimi sprogo už kareivinių ribų, apgriovė namus ir sužeidė vieną policijos seržantą.

Britai šaudo indus kalinius

TARIAMAS INDŲ MAIŠTAS KRUVINŲ IŠSIŠOKIMŲ DACCOS KALĖJIME PRIEŽASTIS. — 20 UŽMUŠTŲ, 136 SUŽEISTI

STOCKHOLMAS. IX. 4. Reuterio pranešimu, per „kalėjimo maišatį" Daccoje buvo užmušta 19 kalinių ir vienas prižiūrėtojas; 136 asmenys, jų tarpe keli kalėjimo personalo nariai, buvo sužeisti.

Oficialiame Bengalijos vyriausybės pranešime sakoma, kad šie kaliniai, kurie „saugumo sumetimais" buvo suimti ir buvo pergabenti iš Kalkutos į Daccą, ėmė maištauti ir atsisakė dirbti. Kaliniai užpuolė prižiūrėtojus. Kadangi kaliniai tariamai taip grasinamai elgėsi, kad nebegalima buvo atstatyti tvarkos, į juos buvo pradėta šaudyti.

Reuteris savo pranešime tyčiomis nutyli, kad tai buvo tie patys indai kaliniai, kurie nieko daugiau tik laisvės demonstracijas rengė ir todėl „saugumo sumetimais" Churchillio budelių buvo įmesti kalėjimą. Tariamas kalinių maištas buvo išnaudotas indams iššaudyti.

PATNOS GYVENTOJAMS UŽDĖTA 2,8 MILIJONŲ RUPIJŲ BAUDA

BANGKOKAS. IX. 4. Delhio radijas iš Biharo praneša, kad indai demonstrantai padarė daug „sugriovimų". Patnos gyventojams uždėta 2,8 milijonų rupijų bauda. Kai kurioms kitoms Biharo provincijos vietovėms buvo uždėta 100.000 rupijų bauda.

PORTUGALŲ KARININKŲ DELEGACIJA VOKIETIJOJE

BERLIN. Šiuo metu Vokietijoje vieši portugalų vyriausiojo štabo pulkininkas Ferreira de Passos, ir pionierių karininkų majoro Vilaro vadovaujama delegacija. Karininkai susipažino su kariuomenės įstaigomis ir dabar keliauja į Rytų karo veiksmų lauką.

WILLKIE SEKMADIENĮ ATVAŽIUOJA Į ANKARĄ

JIS KAIRE TARĖSI SU NAHAS PAŠA

ANKARA. IX. 4. Kaip Anatolijos agentūra praneša iš Kairo, ketvirtadienį Willkie tris valandas tarėsi su Egipto ministeriu pirmininku Nahas Paša. Willkie sekmadienį atvažiuos į Ankarą.

KRONIKA

KAUNO MIESTE RINKLIAVA SAVITARPINEI PAGALBAI RYTOJ NEBUS VYKDOMA

Kadangi moksleiviai, daugumas įmonių bei įstaigų tarnautojų ir darbininkų šiuo metu atlieka darbo prievolę kuro gamyboje ar žemės ūkyje, todėl pirmoji rudeninė rinkliava Savitarpinei Pagalbai Kauno mieste rytoj, rugsėjo 6 d., nebus vykdoma, nes nėra daugelio ukų rinkėjų talkininkų. Kitose Lietuvos vietose rinkliava vykdoma. (v)

SAVITARPINĖS PAGALBOS KAUNO M. KOMITETAS,

Maironio g. Nr. 29, telefonų Nr. Nr.
Reikalų vedėjas — 29493,
Buhalterija — 21767.

PIENINĖS APSIRŪPINA MALKINIU KURU

„Pienocentras" rugpiūčio 24 d. visoms pieno perdirbimo bendrovėms aplinkraštyje ragina pienines tuojau pasirūpinti susivežti malkas iš miškų pagal turimus leidimus. Dabar išduodama tik stačia miško medžiaga; malkas reikia patiems talkos būdu pasigaminti ir susivežti. Jei dėl kuro stokos pieninės ar punktų veikimas sustotų — bus atsakinga bendrovės administracija. (v)

„OTELLO" OPEROS SPEKTAKLIS JUOZUI MAŽEIKAI PAGERBTI

Vakar Kauno Didžiajame teatre buvo „Otello" operos spektaklis Juozo Mažeikos penkiolikos metų scenos darbo sukakčiai atžymėti, kuriame Jagą pirmą kartą dainavo pats sukaktuvininkas, Otello — Kipras Petrauskas. Spektaklis praėjo pakilia nuotaika. Sukaktuvininką Juozą Mažeiką scenoje pasveikino dirigentas Vyt. Marijošius Teatro direktoriaus ir meno vadovybės vardu, operos solistų kolektyvas, operos choras, orkestras, Kauno drama, baletas.

Apie patį spektaklį kiek daugiau parašysime pirmadienį.

RYTOJ „NAUJIEJI ŽMONĖS"

Dalyvauja: Rudzinskaitė, Šauleckaitė, Žalinkevičaitė, Dineika, Kubertavičius, Kupstas, Mackevičius, Petraitis, Pilka ir Vaidybos Kursų mok. Sargelį vaidins Ign. Balčiūnas.

Režisierius P. Kubertavičius, dailininkas V. Palaima, rež. padėjėjas J. Masalskis.

Šiandien, rugsėjo mėn. 5 d. baletas „Coppelia". Vyriaus. roles atliks: M. Juozapaitytė, V. Aukščiūnas, P. Baravykas ir kiti. Dirigentas J. Pakalnis.

LAISVIEJI KLAUSYTOJAI PEDAGOGINIAME INSTITUTE

Teko patirti, kad laisvaisiais klausytojais į Vilniaus Pedagoginį Institutą priimami asmens, baigę septynias aštuoniametės gimnazijos klases arba 3 mokytojų seminarijos kursus. Laisvieji klausytojai Institute naudosis tomis pačiomis teisėmis, kaip ir tikrieji klausytojai, tik iki Instituto baigimo jie turės išlaikyti 8-tos gimnazijos klasės kurso egzaminus.

Prašymai stoti į Institutą kaip tikraisiais, taip ir laisvaisiais klausytojais bus dar priimami iki rugsėjo 17 dienos. Prie prašymo pridėtina: išeito mokslo pažymėjimas su vienu nuorašu, curriculum vitae, gimimo metrikų ištrauka ir 3 fotografijos.

PAMALDOS EVANGELIKAMS

Šį sekmadienį, rugsėjo 6 d., 10 val. 15 min. Kauno evangelikų bažnyčioje kun. A. Balčiauskas laikys pamaldas evangelikams lietuvių kalba.

Po šių pamaldų 11 val. 30 min. bus pamaldėlės vaikučiams.

Susirgus kun. Baltriui, vokiečių kalba numatytų pamaldų tą dieną nebus.

REFERATŲ SKAITYMO VARŽYBOSE DALYVAVUSIEMS JŪR PASKIRTOS PREMIJOS

Paskirtos premijos po 50 RM pereitą žiemą referatų skaitymo varžybose dalyvavusiems šiems Jaunųjų Ūkininkų Rateliams: (1) Piliuonos JŪR, (Kauno aps.), 2) Palentinės JŪR, (Tauragės aps.), 3) Vidiškių JŪR, (Ukmergės aps.), 4) Staškūniškio JŪR, (Ukmergės aps.), 5) Liduokių JŪR, (Ukmergės aps.), 6) Raseinių Ž. Ž. Ū. M-los JŪR, 7) Runikių JŪR, (Biržų aps.), 8. Petroškų JŪR, (Lazdijų aps.) ir 9) Padumblių JŪR (Lazdijų aps.). Paskirtos premijos netrukus bus perduotos šių ratelių vadovams. (v)

„SAVAITĖ" SKELBIA LITERATŪROS IR MENO KONKURSĄ

„Savaitė" (Nr. 12) skelbia konkursą novelei, apysakai, eilėraščiams, reportažui ir „Savaitės" viršeliui. Visoms kūrinių rūšims skiriama po penkias premijas, išskyrus reportažui, kuriam skiriamos trys premijos. Didžiausia premija skiriama apysakai — 1200 RM. Kitos premijos vyruoja tarp 800 RM ir 200 RM. Kūriniai konkursui pristatomi „Savaitės" Redakcijai ne vėliau kaip spalio 20 d.

Temos pasirenkamos laisvai. Tačiau pirmenybė bus teikiama kūriniams iš Lietuvos gyvenimo — iš praeities ir dabarties, kuriuose bus iškeliami teigiamieji pradai: darbštumas, ryžtingumas, sumanumas, pasiaukojimas, tėvynės meilė ir t. t. Kūriniams įvertinti bus sudaryta jury komisija. (v)

DĖL „Į LAISVĘ" PLATINIMO ŠIAULIUOSE

Dėl mūsų dienraščio Nr. 196 provincijos kronikos skyriuje tilpusios žinutės apie spaudos platinimą Šiauliuose, kurioje buvo pasakyta, kad Šiauliuose galėtų būti išplatinama po 10.000 egz. „Į Laisvę", redakcija yra gavusi Pressevertrieb laišką, kuriame, be kita ko, patikslinama, kad Šiauliuose „Į Laisvę" išplatinama ne po 5000, kaip toje žinutėje buvo rašyta, bet po 5.500 egz. Tatai yra visose srityse jaučiamų karinių apribojimų padarinys: visų laikraščių gali būti spausdinamas tik apribotas egzempliorių skaičius. Taip yra ne vien tik Lietuvoje.

Pressevertrieb tuo pačiu laišku nurodo spaudos platinimą provincijoje pastaruoju metu yra ypačiai sustiprinęs ir dabar „Į Laisvę" reguliariai teikia visai eilei naujų platinimo punktų.

UŽTEMDYMAS

šiandien nuo 19.40 ligi 4.55 val.

Berlyno lietuvių parapija antrųjų metinių išvakarėse

Rytoj Berlyno lietuvių parapija švenčia savo veiklos antrąsias metines. Parapijinių metų būvyje daug buvusių parapijiečių pabėgėlių grįžo į Lietuvą, o į jų vietą suvažiavo iš įvairių vietų lietuviai umsiedlieriai. Reikėjo nemaža takto ir abipusio nuoširdumo, kad visos nuotaikos, rūpesčiai ir bendradarbiavimas jeitų į tinkamą vagą. Visus palengva draugėn sujungė lietuviškos pamaldos, kurias lankė 70—80% visų kolonijos narių: iš 300 per 200 asmenų. Sekmadieninės pamaldas įvairino įvairios proginės iškilmės. Be įspūdingai atšvęstų svarbiųjų bažnytinių ir tautinių švenčių, parapijos atžymėti šie mūsų rašytojai ir veikėjai: Vaižgantas, Maironis, prof. Šalkauskis, Dr. Dielininkaitis, Kazys Binkis.

Be grynos religinės, parapijoje reiškėsi gyva kultūrinė veikla. Parapijos vyrų ir moterų choras, nors kuklus savo skaičiumi, bet, p. Jako vadovaujamas, žengia tobulėjimo keliu. Paruoštos Naujalio, Gruodžio, Kačanausko ir kt. kompozitorių giesmės maloniai pajvairino pamaldas. Choras pasirodė ir suruoštuose minėjimuose, kurie, anot dalyvių, toli nuo tėvynės esantiems suteikdavo daug dvasinio atsigaivinimo.

Parapijos knygynas šiuo metu turi apie 600 knygų, kuriomis naudojasi apie 75% tautiečių. Prie knygyno yra dail. Augustinavičiaus prižiūrimas mažas muziejus.

Kolonijos vaikams įsteigtas vaikų darželis, kurį lanko 30 mokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikų. Jie aktyviai prisideda prie įvairių minėjimų paruošimo.

Ypatingą proginę šventę šiemet sudarė balandžio 3 d. lietuvių liaudies kryžiaus pašventinimas. Šis kryžius padarytas Kaune ir pastatytas Berlyne lietuviškųjų pamaldų atminimui. Ta proga buvo atsilankę nemaža vokiečių svečių. Dviem kalbom šventei pritaikytą pamokslą pasakė Tėvas Kippas.

Parapija labai glaudžiai bendradarbiavo su Lietuvių Draugija, kuri ją rėmė ir moraliniu ir materialiniu atžvilgiu. Pati parapija iš savo aukų kiek galėdama šelpė pagalbos reikalingus asmenis. Tiesą pasakius, šiais metais šelpimas nesudarė tiek rūpesčių, kaip anksčiau, nes daugumas tautiečių turėjo darbą, o, be to, gaudavo įnešto turto nuošimčių. Šeimų pašalpoms, studentams ir moksleiviams, kryžiui pirkti, knygynui ir vaikų darželiui laikyti, įvairiems minėjimams ruošti išleista 4300 RM. Daug gražios paramos parapija yra turėjusi iš Lietuvių Draugijos pirm. adv. R. Skipičio, Apašt. Nunciatūros, Gen. Vikaro, vysk. Winken, vietos kleb. Rohdės, T. Jur ir kt. parėmusių moraliai ir materialiai. Dabar su gera viltimi žengiama į naujuosius veiklos metus.